Bosco *n.* 6. Dic. *n.* 24. Gob. *t.* 7. *n.* 160. dummodo dicantur hæc verba, *ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, amen*, quamvis omittantur omnia antecedentia, & subsequentia, non fore nequidem veniale, quia *Trid.* dicit tantum laudabiliter adjungi. E contra alii dicunt fore veniale, si absque rationabili causa omittantur ista verba; *Dominus noster JESUS Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius*, quia hæ voces videntur ex Ecclesiæ usu, & voluntate assumptæ ad confandam unam totam propositionem, quæ sit ordinaria forma hujus Sacramenti. Verba illa, *Passio Domini &c.* de quibus habet Busemb. *num.* 579. relatus, utiliter adduntur, præsertim in confessione generali, aut si tempore abundes, nam probabile est opera pœnitentis per illa elevari ad satisfaciendum, uti dicetur *n.* 1256.

639 3. Si quis formam mutaret in modum deprecativum, v. g. dicendo, *O Deus absolve hunc a peccatis suis*, esset invalida, uti habet communissima cum Averf. *s.* 2. & Bosco *a n.* 64. ideoque S. Th. *opusc.* 22. *c.* 11. dicit oppositum esse temerarium, quia non esset sententia judicialis, qualem in Christi institutione debere esse docet Trid. *sess.* 14. *de pen. c.* 2. & *can.* 9. Hinc recte notant Lugo *n.* 105. & Gorm. *n.* 213. nequidem apud Græcos valere, si fiat more tantum precatorio: unde quando aliqui SS. PP. absolutionem vocant orationem, volunt esse æquivalenter talem, in quantum est representatio meritorum Christi, quibus movetur Deus ad dandam gratiam, vel certe loquuntur de tota forma ordinaria, prout includit etiam antecedentia, & consequentia. Si tamen diceret, *absolvat te Deus per me a peccatis*, non more deprecativo, sed imperativo putat Lugo *n.* 106. fore validam: Si autem tantum dicat, *absolvat te Deus a peccatis*, Arr. *a n.* 7. & Bosco *a n.* 57. dicunt adhuc fore validam, quia persona Sacerdotis sufficienter significatur per exercitam prolationem hujus sententiæ, quæ in foro externo quandoque profertur etiam imperative, & ita ex Florent. dixi in *p.* 1. *nu.* 31. valere hanc formam Baptismi, *baptizetur servus Christi*, &c. E contra Lugo dicit fore dubiam, attamen valituram, si diceret, *sit absolutus*, vel *absolvatis a peccatis*, sed de hoc postremo etiam dubito; nam quod verbis illis, *baptizetur servus Christi*, sufficienter significetur persona baptizans, ideo est, quia actio abluendi, quam ponit baptizans, & super quam tanquam materiam Baptismi cadit forma, est exercita significatio personæ baptizantis. E contra dum absolvens dicit, *sis absolutus, absolvatis*, nullam ponit actionem, quæ sit materia Pœnitentiæ, & super quam tanquam materiam cadat forma: ergo non videtur esse exercita significatio personæ absolventis: Et de iis aliisque similibus formis videri possunt Bosco *concl.* 2. & Averfa supra: item ea quæ dixi in *p.* 1. *a n.* 29.

640 *Q.* 90. *Quis sit sensus illorum verborum, absolvo te a peccatis tuis?* Resp. §. 1. Circa hoc varie loquuntur Auctores, nam 1. Magister aliique apud Vasq. *q.* 84. *art.* 3. *dub.* 2. dixerunt esse hunc, *Declaro te esse liberum a peccatis*, sed hanc sententiam esse falsam patet ex Trid. *sess.* 14. *de Pœn. cap.* 6. ubi *can.* 9. sic definit. *Si quis dixerit absolutionem Sacramentalem Sacerdotis non esse actum judicialem sed nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi remissa esse peccata confitenti, &c. Anathema sit.* 2. Alii dixerunt esse sensum, *libero te ab obligatione peccata illa iterum confitendi*: Sed contra est; nam peccata remittuntur per absolutionem, abstrahendo ab obligatione illa iterum confitendi, quæ obligatio sæpe manet, ut dictum est *n.* 509. deinde datur absolutio de solis venialibus, & tamen nunquam fuit obligatio illa confitendi. 3. Hugo, & Ricard. a S. Vict. apud Suar. *d.* 19. *s.* 2. *nu.* 8. dicunt esse sensum, *remitto tibi pœnam æternam vel temporalem, prout adhuc debitor es*. Contra est, quia per absolutionem, etiam ex intentione Confessarii, remittitur culpa, hæc enim venit nomine peccati. Deinde absolvi non poterit, cui peccatum esset remissum etiam quoad pœnam, quod est contra dicta *n.* 589. & contra sensum Sanctorum hominum, & fidelium, qui post exactas longas pro peccatis pœnitentias, nihilominus sine scrupulo eadem iterum confitentur. 4. Cond. *d.* 4. *n.* 61. dicit esse sensum, *libero te ab indignitate quam per peccatum contraxisti*: sed confutatur ex jam dictis, nam imprimis liberatur a culpa, quæ est causa illius indignitatis: deinde si Deus semel & simul sustulisset illam indignitatem, posset peccatum iterum absolvi. Et ex his eriam confutantur Elparsa *q.* 90. *ad* 4. A. Perez. & Gorm. *p.* 2. *a n.* 200. qui dicunt esse sensum, *libero te a solicitudine causata per peccatum: Reddo tibi serenitatem animæ, quam sustulerat peccatum*, nam intentio Sacerdotis est primo, & directe remittere culpam, etiamsi certus essem illam aliunde, v. g. per contritionem esse antecedenter remissam. 5. Suar. *a n.* 15. Arr. *d.* 49. *n.* 38. Dicast. *d.* 15. *dub.* 5. & recentiores communissime non assignant alium sensum præter hunc, *confero tibi gratiam ex se remissivam peccatorum*, sed per hoc non explicatur sensus naturalis, quem verba habent & retinent ex institutione humana, quam Christus non immutavit sed supposuit, & postmodum ad istam aliam etiam significationem supernaturalem elevavit: Itaque

641 §. 2. Hæc verba, *absolvo te a peccatis*, ex institutione humana habent hunc sensum, *Quantum est ex me, judicaliter libero te a peccatis*: quod exercite idem est, ac, *volo, ut dependenter ab hac mea sententia sis liber a peccatis*. E contra ex institutione Christi habent hunc sensum, *Quantum est ex me confero tibi gratiam per se remissivam peccati post Baptismum commissi*. *Pars* 1. videtur constare ex notione vocum, nam omnes intelligentes latinum, si interrogentur, debent dicere hunc esse naturalem sensum. Notatque Bosco *s.* 3. *num.* 89. Ecclesiam convenientius uti verbo illo, *absolvo*, quam isto, *Remitto*, quamvis etiam To *remitto* sufficiat, & Christus in institutione illo fuerit usus, quia To *absolvo* est magis accommodatum ad significandam sententiam judicialem & auctoritativam: solius enim Judicis est absolvere, e contra etiam privatorum est remittere offensam vel injuriam sibi illatam. *Pars* 2. etiam probatur; nam ista verba esse a Christo instituta ad significandam & causandam gratiam primo & per se remissivam peccati post Baptismum commissi, certum est, quia omne Sacramentum est institutum ad significandam & causandam gratiam; Pœnitentia autem, cum sit Sacramentum mortuorum, est ad causandam primam, & quidem in illis tantum, qui post Baptismum labuntur, uti dictum est *n.* 588. ergo licet ex institutione naturali & humana non habeant significationem illam; tamen habent ex institutione Christi, sicuti verba ista *hoc est corpus meum*, ex institutione humana habent significare corpus illius, qui profert, attamen a Christo sunt instituta ad significandum Corpus, non Sacerdotis proferentis sed Christi: hoc solum est discrimen, quod forma Eucharistiæ proferatur non tantum nomine, sed etiam in persona Christi, ideoque significet Corpus Christi tantum, forma autem absolutionis proferatur tantum nomine Christi, & in persona hominis Ministri Christo subordinati, uti Judex humanus in persona sua, sed auctoritate Principis fert sententiam. Hoc non obstante significatio, quam verba absolutionis habent ex institutione Christi, uti per se patet. *Conf.* utraque pars, nam imprimis per illum sensum, quem dicimus habere ex institutione humana, commode explicatur, quomodo verba absolutionis maneant vera, quando Sacramentum Pœnitentiæ est validum & informe, eo quod non causet gratiam, verbi gratia defectu doloris universalis, de quo casu dicetur *a numer.* 672. tum etiam absolvens, quantum est de se liberat a peccatis, quia quantum est de se, causat gratiam, cum ponat Sacramentum de se causativum gratiæ, cujus tamen causatio per accidens hic & nunc impeditur. Deinde per alterum sensum, quem dicimus habere ex institutione Divina melius explicatur, quomodo eadem verba maneant vera, etiamsi cadant super sola peccata quoad culpam & pœnam plene remissa, tum enim causatur gratia, quæ remitteret illa peccata, si non inveniret remissa. Et re-ipsa tum Deus per infusionem novæ gratiæ iterum tedit juri ad odium & pœnam: potestque etiam remittere venialia per eamdem infusionem eo fine factam. E contra aliorum Auctorum sententiæ vel non ita satisfaciunt his difficultatibus, vel incurrunt in alias.

Objic. Gratis dicitur, quod verba illa consignificent istam modificationem, quantum est ex me. Resp. n. ass. nam cum a sola absolutione Sacerdotis non pendeat, quod peccata reipsa remittantur, sed requirantur etiam multa ex parte pœnitentis, quæ deesse possunt, verba Sacerdotis non possunt omnino absolute significare, sed debent tacite imbibere hanc modificationem, quantum est ex me, sive suppositis supponendis: & similiter in foro civili sententia Judicis, præsertim subordinati, non est omnino absoluta, sed imbibit hanc modificationem, quantum possum secundum allegata & probata &c. hinc etiam in absolutione a censuris communiter additur *in quantum possum & tu indiges*, uti præscribit Rituale Romanum.

Inst. Ergo verba absolutionis erunt vera, quamvis cadant super nullum peccatum, quia absolvens adhuc vere dicet, quantum est ex me, libero te a peccatis. Resp. n. ass. nam propositio affirmativa de subjecto non supponente est falsa, si autem pœnitens nullum commiserit peccatum, hæc propositio, *quantum est ex me, libero te a peccatis*, est de subjecto non supponente, quia dicit, tollo peccata tua: ergo supponit & dicit peccata fuisse: ergo si peccata non habuit, enuntiat falsum. Neque dici potest sensum esse conditionatum, quasi dicat, libero a peccatis, si peccaveris: nam supponit absolute peccata, & ea requirit ad valorem sui, alioquin non habet materiam, circa quam, neque tum esset dolor de vero peccato, nec confessio veri peccati: ergo nec tum haberetur Sacramentum Pœnitentiæ. *Nec obstat*, quod forma Extremæ unctionis, *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*, sit conditionata & valeat Sacramentum, licet quis per sensus externos non peccarit, uti habent *Suar.* aliique cum Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *R.* 181. *nam* disparitas est, quod *S. Jacobus* expresse dicat, si in peccatis fuerit, dimittentur: ergo non supponit absolute adesse peccatum. Denique Extrema Unctio non includit dolorem vel confessionem de vero peccato. Denique Extrema Unctio habet alium adhuc finem principalem, qui est gratia confortativa in ultimo prælio, quamvis forte non sit remissiva peccati; oppolita omnia nunt in Sacramento Pœnitentiæ.

Q. 91. *Quid præterea fit notandum circa absolutionem Sacramentalem?* R. seqq. §. 1. Quoties absolutio repetitur, toties causatur nova gratia, quia toties completur & fit novum Sacramentum, hinc si Superior absolvisset pœnitentem a solis reservatis, & pro absolutione non reservatorium remisisset ad confessarium inferiorem, aut e contra si confessarius inferior absolvisset a solis non reservatis, & Superior postea a reservatis, in utroque casu essent duo Sacramenta, & causaretur duplex gratia, Suar. Con. Lugo *d.* 20. *n.* 81. Dicast. *d.* 11. *n.* 320. dicens esse certum, Moya *d.* 1. *q.* 8. *n.* 20. vocans certissimum contra paucos. 642

§. 2. Si quis sine justa causa in eadem confessione absolutionem repetat super eadem peccata, peccat graviter, quia frustraneum est, & secunda absolutio est irrita defectu novæ materiæ, Bon. Stoz. *l.* 2. *n.* 86. Si faciat ex scrupulo, quo se vult liberare, Tamb. & Spor. *n.* 631. dicunt saltem ordinarie fore veniale tantum, quia tum repetit ex metu offendendi Deum, & desiderio non nocendi proximo, quæ videtur esse levis imprudentia, & injuria non notabilis, quæ non fit Sacramento: sed videri debent dicta *p.* 1. *a n.* 123. Si autem fit ita perplexus, ut æque malum esse putet non repetere, quam repetere, poterit nullum esse peccatum, secundum dicta *l.* 1. *a n.* 81.

§. 3. Si Pœnitens statim post confessionem redeat, & sola 643
venialia afferat aut circumstantias mortalium non notabiliter aggravantes, repetenda non est absolutio, cum enim id necesse non sit, videtur esse quædam irreverentia, Spor. *nu.* 628. Quod si tamen quis vellet repetere, expedit tacite id facere non formata cruce, quod etiam tum videtur observandum, quando ob novum mortale certum vel dubium est repetenda absolutio

lutio, alioquin circumstantes, qui jam antea viderant absolvi, quandoque suspicabuntur attulisse novum mortale. An autem tum prius renovandus sit dolor, dicetur *n.* 707.

645 §. 4. Absolutio potest ab uno pluribus dari simul, sic enim simul absolvuntur multi milites ante prælium, dicendo, Absolvo vos a peccatis, Con. Lug. *d.* 13. *sect.* 7. *Art. d.* 50. *s.* 1. Averf. *q.* 12. *s.* 2. Tamb. *de Conf. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 5. Esserque talis absolutio non quidem formaliter, attamen virtualiter & æquivalenter multiplex, & esset tot Sacramenta, quot homines ponentes aliquam confessionem, & dolorem.

646 §. 5. Etiam potest absolutio simul a pluribus dari uni, uti habent idem Auctores, nam si quis habens sola venialia, vel etiam mortalia semel confessa, partem eorum confiteretur uni, & partem alteri, posset postea uterque simul absolvere, uti etiam tum, si confessus esset mortalia non confessa uni, & alteri alia venialia. Imo fieri posset, ut idem æger duobus Sacerdotibus diceret, confiteor vobis hæc peccata mea; tumque possent hi eum simul absolvere. Hoc tamen ultimum ordinarie est illicitum, quia est contra Ecclesiæ consuetudinem, *Suar. Averfa*.

647 §. 6. Si talis pœnitens ita a pluribus absolveretur, essent plura Sacramenta, quia esset plura judicia, & multiplicaretur absolutio, quæ in recto importatur, confessio autem & dolor etiam virtualiter multiplicaretur; hinc singulis illis absolutionibus responderent distinctæ gratiæ, Lug. *n.* 166. Averf. *supra contra* Gorm. *p.* 2. *n.* 218. & *alios*. Opponit Arr. *n.* 27. tres ejusmodi absolutiones habere se sicut se habent tres hostiæ quas aliquis simul sumit, quæ faciunt unum Sacramentum & unicam causant gratiam. *Sed contra est*, nam tres hostiæ simul sumptæ faciunt unum cibum, & cadunt sub una tantum sumptione, quæ autem hic interveniunt, non faciunt unum judicium, sed singuli seorsim sunt Judices ferunque distinctas sententias: ergo sunt plura judicia. Nec est simile in Baptismo, quem duo simul conferrent uni puero, quia cum Baptismus non sit iterabile, & unicum habeat finem, qui est spiritualiter regenerare, unicus valet, ideoque tales duo Baptismi censeri deberent unus moraliter: e contra Sacramentum Pœnitentiæ est iterabile, & ejus finis est etiam per plures gratias sæpius remittere peccata: ergo plures absolutiones non necessario faciunt unum moraliter Sacramentum.

648 §. 7. Si pœnitens confessus coram multis voluisset ab uno tantum absolvi, & plures simul absolverent, non conficerentur plura Sacramenta, quia pœnitens non voluit plura: conficeretur tamen unum, quia quamvis petierit unam tantum absolutionem, tamen non exclusit plures, nec unius absolutio tollit vim alterius, sed omnes sunt moraliter una. Lugo *n.* 175. Arr. *supra*.

649 §. 8. Si plures simul absolventes uterentur hac forma, *absolvimus te a peccatis*, Dur. Suar. Arr. *sect.* 6. Averf. *supr.* aliique probabilius dicunt contra Vasq. Con. Lugo *n.* 176. valide absoluturos, quia sicuti valori hujus formæ, *absolvo vos*, non obstat, quod significetur consortium plurium absolvendorum, ita nec valoris illius, *absolvimus te*, quod significetur consortium plurium absolventium: in neutra enim ponitur aliquid repugnans significationi a Christo intentæ. Et simile est, si Deus dispensaret cum aliquo, ut posset duas uxores ducere, si enim diceret, *accipio vos in uxores*, illæ possent respondere, *& nos accipimus te in virum*, foretque validum cum singulis Matrimonium.

650 §. 9. Dicendo, *absolvimus te*, possent absolvere, vel singuli totaliter, idest, unus dependenter ab altero, vel singuli partialiter tantum, idest, unus dependenter ab altero & nonnisi cum altero, prout ipsi formarent suas intentiones, verba enim sunt ad hoc indifferentia, & per intentiones determinari possunt. *Nec obstat*, quod volendo absolvere tantum partialiter, viderentur habere intentionem tantum conditionatam, *ego volo absolvere, si tu absolvas*, *nam* non obstat intentio conditionata, si sit de re præsente, & purificata, uti dictum est *p.* 1. *nu.* 79. Deinde non est intentio stricte conditionata, quia sensus est, *volo absolvere, quia tu etiam absolvis*. *Nec iterum obstat*, quod Christus voluerit Ministrum in hoc Sacramento esse in solidum Judicem, *nam* singuli erunt in solidum Judices, quamvis singuli judicare non velint, nisi etiam judicet alter.

651 §. 10. Si singuli vellent tantum partialiter absolvere, & unus proferret formam ante alterum, communis sententia dicit, neutrum absoluturum, quia, quando existeret absolutio unius, non existeret absolutio alterius, & tamen singuli volebant absolutionem suam non valere sine absolutione alterius, Arr. *tamen n.* 36. probabiliter putat utramque valituram, dummodo ita sequantur se, ut adhuc censeantur moraliter coexistere. Quid autem futurum sit in casu, quo singuli vellent absolvere, si alter non absolveret, dictum est *p.* 1. *n.* 74.

652 §. 11. Non expedit, ut verba absolutionis omnino alte exprimantur, partim ne plebeji ea addiscant, & postea abutantur, partim quia absolutio sæpe datur sub conditione aut omnino non datur: ergo ut circumstantes non advertant, quandonam id fiat, præstat se assuefacere ad absolutionem, vocaliter quidem, attamen submisse dandam.

653 §. 12. Ritus in absolvendo est servandus pro consuetudine cujusque loci, & Ecclesiæ, sic quidam absolvunt tecto capite ut sic se Judices esse ostendant, alii detecto, ut significent se absolvere nomine Christi, tanquam principalis Judicis: & testatur *Rayn.* sententiam *Sa*, qui volebat fieri tecto capite, esse expunctam a sacris censoribus. Item communiter elevatur manus ad verba, *Indulgentiam*, vel *Dominus noster*, formaturque Crux ad verba, *In nomine Patris &c.* Item superpelliceo, & stola utuntur confessarii non regulares, quando in templo publice audiunt: has tamen cæremonias omittere, per se loquendo, nullum est peccatum, ita cum aliis Stoz. *l.* 2. *n.* 83.

Absolvi non posse absentem, probabitur *n.* 1195. Posse absolutionem dari ante expletam pœnitentiam, & ante emendatam vitam, probabitur a *n.* 1230. Posse dari moribundo sine verbali confessione, dicetur a *n.* 1156. Quo sensu dari possit absolutio dimidiata, dicetur a *n.* 1152. Posse absolutionem aliquando, sed non semper differri, dicetur *a n.* 1764. Posse & debere aliquando dari sub conditione, dicetur a *n.* 1769.

DUBIUM II. 654

Qualis contritio requiratur?

„ SUppono, quod contritio in communi sit dolor ac detestatio peccati commissi, cum proposito emendandi, ut habet Trid. *sess.* 14. ubi eam dividit in perfectam, quæ absolute sic dicitur, & in imperfectam, quæ attritio dicitur. Perfecta est, quæ elicitur ex motivo charitatis, propter Deum summe dilectum, & hæc ex se sola mox justificat, etsi cum voto & ordine ad Confessionem, quam deinde facere teneris. Imperfecta est, quæ ex inferiore motivo, supernaturali tamen, concipitur.

„ Resp. Ad Sacramentum hoc sufficit, & requiritur saltem attritio formalis, supernaturalis, efficax, & universalis, respectu mortalium, concepta in ordine ad confessionem, vel saltem absolutionem: est communis: v. Bon. *d.* 5. *qu.* 5. & Schol. ac colligitur ex Trid. *l. c. Unde resolves*:

„ I. Non requiritur contritio existimata, ut voluit *Gabriel*.

„ II. Non sufficit, 1. Attritio existimata tantum, licet inculpabiliter, quia vera attritio est pars essentialis. 2. Nec desiderium absolutionis sine affectu ad peccata; idque etiam si tantum confitearis venialia, ut habet sententia communis contra *Angles*, & quosdam alios, quos sequitur Tam. *l.* 1. *exp. conf. c.* 3. v. Dian. *p.* 9. *t.* 9. *R.* 31. Unde peccat graviter, qui etiam sola venialia, vel sola mortalia alias confessa, sine omni formali dolore confitetur, quia non ponit materiam Sacramenti, & saltem periculo sacrilegii se exponit. Ita C. Lug. *d.* 14. *s.* 8. *&c. com.* V. Dian. *p.* 3. *t.* 14. *R.* 116. Bon. *s.* 1. *p.* 3. Non tamen est necesse, ut dolor se extendat ad omnia venialia, quorum sibi pœnitens est conscius. *Sa*, *Laym. Lug.* imo notat Tamb. *l. c.* satis esse de uno veniali dolere formaliter, etsi plurium sis conscius, de quibus nec dolorem, nec propositum emendandi habeas, sive ea confitearis, sive non.

„ III. Non absolvitur qui dolet, licet intensissime, tantum propter infamiam, damna, aliasve pœnas temporales præcise, etsi ex inculpabili ignorantia, quia non est dolor supernaturalis, nec ignorantia, aut bona fides potest supplere defectum essentialem, Bon. *l. c. &c.* Limitat tamen Regin. cum Tamb. *c.* 1. nisi doleas propter istas ut a Deo inflictas vel infligendas.

„ IV. Ad attritionem non requiritur ulla intentio vel duratio temporis, ut vult *Durand*.

„ V. Etsi debeat esse de omnibus peccatis mortalibus, non requiruntur tamen singuli dolores de singulis, ut vult *Angles*, sed sufficit unus actus, de omnibus simul sumptis, etiam oblitis, ideoque peccat graviter, qui sciens prudens non atteritur universaliter de omnibus mortaliter nondum remissis, Bon. *&c. ll. cc.*

„ VI. Non sufficit dolere, quod non doleas, ut habet *Nav.* & *Sa*, nec velleitas non peccandi. Ratio utriusque est, quia non est dolor de peccatis commissis, cum quo affectus ad ea stare potest. Henriq. Vasq. Bon. *l. c. n.* 7. Ubi recte notat, cum actu, quo quis dolet, se non dolere de peccatis, plerumque conjunctum esse dolorem de peccatis, etsi pœnitens eum non dignoscat.

„ VII. Etsi dolor hic debeat esse summus appretiative, ita ut nihil magis detesteris quam peccatum, malisque omnia mala hujus mundi perpeti, quam mortaliter contra Deum peccare, non tamen opus est, imo nec expedit, particulares facere collationes; v. g. mallem hoc vel illud malum subire, quam mortaliter peccare, quia periculosæ sunt.

„ VIII. Qui non vult occasiones proximas peccandi a se amoliri, vel non remittere ex animo, vel non restituere, aut satisfacere, quibus debet; vel non habet formale (licet probabiliter cum C. Lug. *l. c. s.* 5. *Laym. Dian.* aliqui dicant, virtuale in contritione universali inclusum sufficere, saltem, quando non occurrit cogitatio de peccatis vitandis) propositum, peccata mortalia (quando talia confitetur) vitandi efficax, idest, cum quo non possit consistere affectus actualis erga aliquod mortale, non est sufficienter attritus. Ratio, quia non est dolor, & detestatio efficax, quippe cum quo possit stare voluntas peccandi, nec is se ex toto corde convertit ad Deum, detestans peccatum super omne detestabile, Suar. Fernand. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 4. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 119. *& comm.* Et licet sola venialia confitearis, teneris tamen, sicut dolorem, ita etiam propositum, saltem virtuale, circa illa habere, C. Lugo *d.* 14. *s.* 8. *&* 9. *& alii*.

„ IX. Redire sæpe cum eodem mortali, non est certum indicium deesse attritionem, etsi sit magna præsumptio, præsertim in iis, qui coguntur confiteri a parentibus, magistris, &c. item in iis, qui aliquoties moniti concubinam non separant, aut restitutionem non faciunt: quibus proinde absolutio differenda est, nisi id actu præstent. Quamquam possint esse alia signa veri doloris, v. g. si media præscripta sint adhibita, occasiones vitatæ, si numerus peccatorum imminutus, si pœnitens omnino afferat, cui plerumq; credi debet, cum ipsi sit sui accusator, defensor & testis. Qua in re opus est magna prudentia Confessarii, ne pœnitentem severitate avertat, neque etiam lenitate seducat & peceet, pereatque cum illo, Suar. *in* 3. *p. d.* 32. *s.* 2. Sanch. *l.* 2. *in Dec. c.* 32. *& l.* 3. *c.* 3. C. Lug. *n.* 166. *&* 169. contra quorum, aliorumque communem sententiam, docent apud Dian. Vivaldus, & Joannes Sancius, *d.* 10. *n.* 16. posse toties, quoties confitetur, absolvi, etiamsi nullus appareat profectus, eo quod sine illo possit esse verum propositum, sicut est in iis, qui venialia semper afferunt eadem. Verum id probare non ausim, nec videtur esse par ratio. V. Kon. *d.* 2. *dub.* 14. Dian. *p.* 1. *t.* 7. *R.* 55. *& p.* 2. *t.* 2. *misc. R.* 145.

„ X. Absolvendi sunt ii, qui ex officio, domo vel negotio, in quo propinquum peccati periculum imminet, discedere nolunt eo quod fine maxima difficultate non possint, parati interim, media præscribenda adhibere. Ratio est, quia occasio, etiam propinqua, non necessitat ad peccatum, ideoque stare potest cum proposito peccata vitandi. *Nec refert*, quod quis

„ puret vel timeat, se unum vel plura peccata non vitaturum, „ *quia* propositum est actus voluntatis; existimatio autem illa, „ est actus intellectus, qui ex illo proposito, ob humanæ vo- „ luntatis mutabilitatem non necessario consequitur: Interim „ qui certus est, impossibile sibi esse in tali occasione peccata „ vitare, debet eam deserere, nisi velit perire. Ita Laym. *l. c.* „ Lugo *n.* 52.

„ XI. Non requiritur dolor sensibilis, sufficit enim intelle- „ ctivus, qui cum sit internus, ac spiritualis, scrupulosi non fa- „ cile debent angi, quasi sine dolore accedant ad Sacramentum, „ eo quod nullum sentiant,

„ XII. Is, qui nihil cogitans de confessione, attritionem eli- „ cuit, non referens eam ad Sacramentum, non potest sine novo „ dolore ad id accedere; quia pars debet referri ad compartem. Ita „ Suar. *d.* 20. *s.* 4. Bon. *d.* 5. *q.* 3. *p.* 2. Contrarium tamen videtur doce- „ re Lug. *d.* 14. *n.* 37. quod non est improbabile. Tamb. *l.* 1. *c.* 2.

„ XIII. Non sufficit ad Sacramentum dolor, qui sequitur ab- „ solutionem: imo secundum sententiam saltem tutiorem, quam „ docent Laym. *c.* 4. & Kon. debet antecedere etiam confes- „ sionem, etsi contrarium etiam probabiliter doceant Vasq. Fill. „ Fag. Lug. *s.* 2. & Gasp. Hurt. *d.* 7. *dif.* 5. apud Dian. & Escob. *t.* 7. *E.* „ 6. Unde pœnitentes initio ad dolorem excitandi: aut si post „ peccatorum narrationem fiat, repetant verbo confessionem, „ dicendo se dolere de peccatis expositis. V. Laym. *l. c.*

„ XIV. Probabile est, eum, qui paulo ante confessus iterum „ confitetur, vel eadem peccata, vel quæ exciderant, de qui- „ bus ante (explicite, & in particulari) non doluit, non te- „ neri elicere novum dolorem, Lug. *sect.* 3. Dian. *p.* 9. *t.* 3. *R.* 50. & „ 51. & consequenter potest moribundus propter periculum in- „ stantis mortis absolvi, audito tantum uno alterove peccato; „ & deinde si superstes maneat, auditis reliquis, iterato absol- „ vi in virtute doloris præcedentis. *Tamb.*

ADDENDA.

655 Q*uæst.* 92. *Quid generatim notandum sit circa contritionem & dolorem ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitum?* R. seqq. §. 1. Contritio sæpe sumitur generice, prout in communi est dolor de peccatis, abstrahendo, an sit perfectus an imperfectus. Et quod attinet ad nomina illa *contritio & attritio*, S. Th. *in Suppl. q.* 1. *art.* 2. *ad* 2. sic explicat, quod sicuti in corporalibus lapis tum dicitur conteri, quando ita comminutur in minutissimas partes, ut non censeatur amplius manere lapis, sed fiat pulvis; e contra sicuti tum dicitur atteri, quando aliquid quidem de illo tollitur, attamen adhuc censetur manere lapis: ita in spiritualibus tum dicatur conteri peccator, quando habet perfectum actum pœnitentiæ, vi cujus non manet moraliter peccator, qui fuit, sed justificetur: tum autem dicatur atteri, quando habet actum pœnitentiæ, cum quo habitualiter quidem adhuc manet peccator, attamen deponit actualem voluntatem peccandi. Hic ad vitandam æquivocationem, quando loquemur de contritione generice sumpta, communiter utemur voce *dolor*, quando autem simpliciter & sine addito utemur voce *contritio*, ordinarie intelligemus dolorem, qui est actus charitatis Theologicæ, & concipitur ex motivo bonitatis Dei super omnia dilecti: e contra quando utemur voce *attritio*, intelligemus dolorem conceptum ex aliquo motivo inferioris virtutis.

656 §. 2. Dolor & detestatio non sunt idem, nam dolor est de malo ut præsente, detestatio autem de malo ut præterito: quod ut melius intelligatur, generatim notanda est diversitas actuum voluntatis, nam 1. Si objectum repræsentetur sub ratione boni vel mali, præscindendo, an sit præsens an absens, actus voluntatis circa bonum erit amor, e contra circa malum erit odium. 2. Si objectum repræsentetur ut præsens, actus circa bonum erit gaudium, circa malum erit dolor. 3. Si objectum repræsentetur ut absens & possibile in futuro, actus circa bonum erit desiderium, si autem simul repræsentetur aliqua arduitas in illo bono obtinendo, actus circa illud bonum erit spes vel audacia; e contra circa malum absens & possibile in futuro est fuga stricte dicta, si autem simul repræsentetur aliqua arduitas in illo malo amoliendo, actus circa illud erit timor vel ira. 4. Si objectum repræsentetur ut absens & præteritum, actus circa bonum erit gratulatio, circa malum erit detestatio. 5. Omnes hi actus possunt ex modo tendendi esse vel efficaces, qui determinent ad arripiendum medium pro obtinendo fine necessarium: vel inefficaces, qui ad hoc non determinent. Similiter amor potest esse vel simplicis complacentiæ, qui cum odio opposito stare possit; vel potest esse efficax, qui excludat simile odium ejusdem objecti: e contra odium potest esse vel simplicis displicentiæ, quod cum amore opposito stare possit; vel efficax, quod excludat similem amorem ejusdem objecti. 6. Actus prout fertur directe in aliquod bonum tanquam finem obtinendum per media, dicitur intentio; prout fertur directe in media pro obtinendo fine, dicitur electio: e contra actus prout directe fertur in malum depellendum per media ad hoc necessaria, dicitur propositum; prout directe fertur in ista media in ordine ad depellendum malum, dicitur executio propositi. 7. Possunt omnes recensiti actus ex modo tendendi esse vel absoluti, uti hi, amo Deum, odi peccatum; vel conditionati, uti hi, amarem Deum, etiamsi me puniret; odissem peccatum, etiamsi non puniretur.

657 §. 3. Caj. Mav. Regin. Gob. Bosco, Stoz. *l.* 1. *p.* 2. *n.* 6. dicunt pro Sacramento Pœnitentiæ requiri solam detestationem, ad quam sequatur dolor veluti proprietas, quod Suar. *d.* 4. *s.* 1. *n.* 7. putat esse certum. E contra Gon. *d.* 7. *n.* 6. & alii dicunt requiri solum dolorem, qui præsupponat detestationem: Dic. *d.* 2. *n.* 103. & alii communiter dicunt sufficere alterutrum actum, nempe vel detestationem vel dolorem, sed Con. *d.* 1. *a n.* 10. probabilius dicit requiri utrumque actum, hoc enim est conformius Trid. *sess.* 14. *de Pœn. c.* 4. ubi dicit contritionem esse *animi dolorem ac detestationem* de peccato commisso. Ratio autem est, nam imprimis actus requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ non est sola detestatio, aliquin Beati, qui aliquando peccarunt, dici possent de facto adhuc habere contrionem de peccatis, cum habeant illorum detestationem, hoc autem est contra communem sensum, nam per contritionem intelligitur dolor vel tristitia, qui sit actus cordis inquieti, turbati, anxii, quod sine dolore non habetur; hinc auctores communiter, quando negant in Beatis esse contritionem, intelligunt dolorem; congruentia autem, cur ad Sacramentum Pœnitentiæ requiratur dolor, hæc est, quia cum voluntas per peccatum converterit se ad delectationem sive gaudium circa bonum præsens, decebat, ut pœnitens reciperet dolorem circa malum præsens. Deinde actus requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ non est solus dolor prout contradistinctus a detestatione, qualem etiam damnati habere possunt; hinc omnes intelligunt requiri talem actum, qui respiciat peccatum commissum, quod retractet, ita ut voluntas vi talis actus sit ita disposita, ut peccatum physice præteritum impediret, si poneretur in circumstantiis, in quibus ab ipsa potuit impediri.

658 *Objic.* Communis omnium sensus est eum valide absolvi, qui accedit cum dolore, & proposito, quamvis non cogitarit detestatione: ergo detestatio non requiritur. Resp. n. conseq. quia licet contritio vel attritio præcipue significetur per dolorem, tamen per hunc dolorem non intelligitur actus respiciens malum tantum præsens, sed simul respiciens præteritum: neque nunc elicere possumus dolorem, quin sit, vel adjunctam habeat detestationem, uti nec elicimus detestationem, quin sit vel adjunctum habeat dolorem, uti ex S. Th. 3. *p. q.* 84. *a.* 4. *in O.* notat Con. *supra*: Itaque sive contritio significetur nomine detestationis, sive nomine doloris, per utramque vocem intelligitur actus circa objectum secundum aliquid præsens, & secundum aliquid præteritum; quomodo autem peccatum sit malum præsens, etiamsi plene remissum sit quoad culpam & pœnam, dictum est *n.* 591. Atque ex his

659 *Inferes*, Etiam illam opinionem Lutheri fuisse erroneam, qua dixit per contritionem nec significari dolorem neque detestationem peccati, sed tantum amorem justitiæ, & novam vitam; oppositum enim constat ex Scriptura & SS. PP. apud Bellar. *de Pœn. l.* 2. *c.* 4. nam quando loquuntur de pœnitentia, semper meminerunt peccati, cujus sit retractatio & dolor. *Nec obstat*, quod Scriptura loquens de pœnitentia utatur voce, *metanoa*, quæ vox significat resipiscentiam vel mutationem animi, *nam* pœnitentia est talis resipiscentia & mutatio, quæ simul sit detestatio & dolor de peccato, est enim transitus a malo præterito & præsente ad bonum futurum, illoque actus intellexerunt per nomen Pœnitentiæ SS. Patres & antiqui, uti recte ostendunt Gormaz *n.* 24. & Bosco *s.* 2. *a nu.* 69. hinc Ausonius *de Pœnitentia* loquens, ita canit, *Sum dea, quæ facti non factique exigo pœnas, nempe ut pœniteat sic metanoa vocor.*

660 §. 4. Præter detestationem & dolorem, etiam ad Sacramentum Pœnitentiæ requiritur propositum non peccandi de cetero, uti certum est ex *Trid.* supra & pluribus explicabitur a *n.* 891. adeoque ad valorem confessionis requiritur odium peccati præteriti, præsentis, & futuri: præteriti, in quantum est detestatio; præsentis, in quantum est dolor; futuri, in quantum est propositum cavendi illud impositorum. Perinde autem est, sive reipsa sint tres physice actus, sive duo, sive etiam unicus habens illa tria prædicata per respectum ad peccatum præteritum, præsens, & futurum: si autem reipsa sint plures actus, etiam perinde est, quo ordine eliciantur, posset enim propositum primo loco elici: connaturalius tamen est, ut præcedat detestatio, quæ post se trahit dolorem, atque ex his sequitur propositum.

661 §. 5. Ante actus illos requisitos ad Sacramentum Pœnitentiæ ordinarie præcedunt plures alii actus, uti docent Trident. *sess.* 6. *c.* 6. S. Thom. *p.* 3. *q.* 89. *a.* 5. Catech. Rom. *de Pœn. c.* 1. *nu.* 3. 1. Est gratia excitans, sive supernaturalis illustratio intellectus & pia motio voluntatis inducens ad pœnitendum, quam Deus operatur in nobis sine nobis libere operantibus. 2. Actus fidei circa necessaria creditu necessitate medii ad justificationem. 3. Timor aliquis servilis pœnæ ut infligendæ a Deo. 4. Spes veniæ & salutis per Christi merita. 5. Aliqua ad Deum conversio, quæ sit inchoata dilectio. 6. Quidam timor filialis Dei. 7. Actus supernaturalis prudentiæ dictans hic & nunc esse pœnitendum. Neque tamen dicimus, quod singuli hi actus sint necessarii; sed quod ordinarie interveniant, & per illos tanquam per gradus optime ducamur ad pœnitentiam: quinam autem ex his sint absolute necessarii, intelligetur ex dicendis.

662 *Q.* 93. *Qualis actus debeat esse dolor, qui requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ?* R. §. 1. Debet esse actus voluntarius & liber, uti fides docet contra hæreticos apud Bellar. *l.* 2. *c.* 2. sic enim definit Trid. *sess.* 14. *de Pœnit. cap.* 5. *Si quis dixerit, eam contritionem &c. esse dolorem coactum & non liberum ac voluntarium, anathema sit.*

663 §. 2. Debet esse honestus; & reipsa est talis, etiam prostatu legis gratiæ, uti iterum docent fides & *Trid.* supra contra eosdem hæreticos apud *Bellar.* supra, qui dicunt nos per dolorem de peccatis impleri peccatis, ideoque nunc veniam peccatorum obtineri per solam fiduciam de remissione illorum; sed contra est; nam imprimis Scriptura nos admonet & provocat ad dolorem de Peccatis Psal. 50. v. 19. *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies*. Deut. 4. v. 29. *Invenies eum, si tamen toto corde quæsieris & tota tribulatione animæ tuæ*. Ezech. 18. v. 21. *Si autem impius egerit pœnitentiam &c. vita vivet*. Matth. 3. v. 1. & cap. 4. v. 17. *Pœnitentiam agite*. Marci 1. v. 15. *Pœnitemini*. Lucæ 5. v. 32. *Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam*. Lucæ 13. v. 5. *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis*. 2. ad Corinth. 7. v. 10. *Quæ secundum Deum est tristitia, & pœnitentiam in salutem stabilem operatur*. Deinde per pœnitentiam non intelligi inanem illam fiduciam, patet ex Jonæ 3. v. 9. ubi Ninivitæ pœnitentes sperabant quidem veniam, attamen incerti erant, dicentes, *Quis scit, si convertatur & ignoscat Deus?* Hinc etiam S. Cyprianus *Serm. de lapsis*, ait: *Nec disperantes misericordiam Domini, nec tamen jam veniam vindicantes*. Ratio autem est, quia Deus nullibi promisit ve-

veniam nihil agentibus. sed simul postulat actus pœnitentiæ, uti patet ex citatis locis ergo.

664 §. 3. Angel. Silv. Rosell. aliique apud Vasq. *q.* 92. *a.* 1. *dub.* 1. putarunt ad hoc Sacramentum non requiri actualem, & verum dolorem, sed sufficere voluntatem suscipiendi Sacramentum cum negatione actualis affectus ad peccatum, sed hanc sententiam vocat *Vasq.* erroneam, Suar. *d.* 20. *s.* 1. *n.* 2. improbabilem & hoc tempore temerariam, Illf. *n.* 25. prorsus improbabilem & non securam. Cord. Beja, Sot. Canus apud Dic. *d.* 6. *n.* 119. Item Caj. Tolet. Valent. aliique apud Moyam *tr.* 3. *d.* 5. *q.* 3. *n.* 3. putarunt sufficere, si quis bona fide putet se dolere, quamvis reipsa non doleat, sed oppositum certum esse dicit Illf. *n.* 36. quamvis enim sic confitens excusetur a peccato, non ideo ponitur essentia Sacramenti; unde sicuti quando *Trid.* dicit, peccatorem per contritionem justificari extra Sacramentum, in Sacramento autem per absolutionem, non potest intelligi contritio vel absolutio existimata tantum, sed vere existens, ita & hic debet vere existere, & adesse dolor. Ratio autem est, quia talis existimatio non potest dare sufficientiam vel efficaciam, quam dolor ex Christi institutione habet: ergo:

665 §. 4. Palud. Nav. Sa apud Dic. *n.* 125. putarunt satis esse, si quis doleat se non dolere, sed hanc sententiam vocat etiam prorsus improbabilem, & non securam Illf. *n.* 35. eamque recte refutat Arr. *d.* 37. *n.* 21. Similiter quamvis aliqui dixerint sufficere quamcumque displicentiam peccati, & velleitatem non peccandi de cetero, imo licet aliqui apud Moyam *q.* 2. *n.* 3. putarint impediri quidem effectum Sacramenti, attamen non obesse valori, si quis sine ullo actu doloris accedat etiam sciens se per hoc peccare moriliter, dummodo se de hoc ipso peccato accuset & absolvatur, tamen hanc opinionem vocat Suar. *s.* 5. *n.* 4. improbabilem, Averf. *q.* 11. *s.* 1. improbabilem, & prorsus falsam; hinc absolute tenendum est requiri verum dolorem de peccatis, quia Concilia dicunt, dolorem esse partem, nihil autem horum est simpliciter dolor. Notant tamen Arr. *n.* 22. & Dic. *n.* 127. vix fieri posse, ut quis efficaciter doleat de carentia doloris, & reipsa non doleat, quamvis enim non experiatur sensibilem dolorem, tamen habebit spiritualem, ideoque putant ejusmodi hominem tuto accedere posse ad Sacramentum. Addit Lest. *in auct. n. Confessio casu* 1. abundanter sufficere hunc actum: o maledicta peccata, quibus Deum meum offendi, vel quibus animam meam gratia divina privavi, & æternis pœnis obstrinxi &c. V. dicenda *n.* 679.

666 §. 5. *Silv. Rosell. Viv. & alii* putarunt non requiri dolorem formalem, sed sufficere virtualem contentum in amore Dei, quam sententiam Tamb. *de Conf. l.* 1. *c.* 1. §. 5. vocat probabilem. Similiter Moya *q.* 12. dicit sufficere propositum formale non peccandi de cetero, si sit virtualis dolor: quam sententiam *Victoria* vocat probabilem: sed Amic. *d.* 12. *n.* 2. Tann. *q.* 6. *n.* 73. Dic. *n.* 4. Platel. *n.* 63. dicunt certum esse, quod requiratur dolor formalis: Suar. *d.* 20. *sect.* 1. putat oppositum esse temerarium, Vasq. *q.* 92. *a.* 1. *dub.* 1. erroneum, quamvis Illf. *n.* 34. dicat sententiam nostram esse tantum communiorem & probabiliorem. Ratio autem est, quia *Florent. & Trid.* requirunt contritionem aliquam tanquam partem hujus Sacramenti, quam dicunt esse dolorem ac detestationem de peccato commisso: hæc autem omnia sonant dolorem simpliciter, & sine addito, ideoque formalem; amor enim Dei & propositum non dicuntur simpliciter dolor, sed cum addito, virtualis: ergo quamvis amor Dei super omnia, itemque propositum non peccandi de cetero conceptum ex motivo bonitatis Dei super omnia dilecti sufficient hominem, tamen per illa sine dolore formali haberi non posset Sacramentum pœnitentiæ. *Nec obstat*, quod Trid. *sess.* 14. *de Pœn. c.* 3. dicat nunc contritionis motum omni tempore fuisse necessarium ad impetrandam veniam peccatorum, sic autem non fuerit semper necessarius dolor formalis, sed de se sufficiat amor Dei super omnia, *nam* ibi loquitur de contritione, quam præcedit cognitio peccati commissi, quæ semper est dolor formalis: hinc dicit talem dolorem ad Sacramentum requiri, qualis semper fuit necessarius illi, qui ex recordatione peccati commissi fertur in Deum, quod semper fit per dolorem formalem; hinc recte notant *Con. & Tamb.* supra, si quis post elicitum actum amoris in Deum consensus esset & absolutus immemor formalis doloris, non debere esse scrupulose sollicitum, quia moraliter impossibile est, imo absolute contingere non potest, inquit Escob. *q.* 88. *a.* 5. ut qui peccatorum memor Deum amat super omnia, simul non detestetur peccata ut mala Deo. Et idem est de proposito non peccandi de cetero, concepto ex motivo universali bonitatis Dei secundum se complectente etiam peccata præterita.

667 §. 6. Sot. Canus, & alii apud Moyam *sup. q.* 4. putarunt sufficere dolorem honestum, & naturalem, sed hanc opinionem aliqui vocant temerariam, alii erroneam, & contra fidem, alii dicunt sapere hæresim, hinc Platel. *n.* 636. dicit videri esse de fide, quod dolor ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requisitus debeat esse supernaturalis, nam 1. Trid. *supr. c.* 4. docet attritionem, quæ ad gratiam in hoc Sacramento disponit, esse donum Dei, & impulsum Spiritus S. ideoque etiam *sess.* 6. *can.* 3. dixerat anathema illi, qui assereret sine Spiritus S. inspiratione & adjutorio posse hominem pœnitere, sicut oportet; ubi rationem insinuat, quia dolor disponit ad gratiam, & consequenter ad salutem æternam, omnis autem proprie dicta dispositio ad salutem debet esse proportionata ad finem ultimum, & supernaturalem: ergo debet esse supernaturalis. 2. *Inn. XI.* damnavit hanc 57. prop. *Probabile est sufficere attritionem naturalem, modo honestam*. Quæ damnatio, cum in genere ponat attritionem naturalem, intelligenda est de omni attritione naturali, quidquid contra dicat *Carden.* ad istam prop. *n.* 8. putans non loqui de illa attritione naturali, quæ respiciat motivum supernaturale. Imo contra *Vasq. Bon. Hurt. & alios*, quorum sententiam Dic. *d.* 6. *n.* 12. vocat satis probabilem, longe probabilius est hunc dolorem debere esse in entitate sua supernaturalem, & non sufficere supernaturalem quoad modum, vel tantum intrinsece ratione acceptationis divinæ, quia dolor hic requirit principium supernaturale, a quo dependeat, uti pluribus probat Gorm. *p.* 1. *n.* 375. Et quamvis *Suar. Lug. Con.* & alii putent actum in entitate naturalem, dummodo eliciatur ex gratia per Christum, posse esse etiam meritorium vitæ æternæ, quod Moya *n.* 17. dicit esse probabile, tamen probabilius est oppositum, nam gratia non dignificat actum in se naturalem: sicuti enim si filius Regis faciat opus commune rustico, non ideo merietur præmium regale, ita si homo, etiam habens gratiam, faciat opus naturale, ad quod se per accidens habet gratia, si in illud nullum principium supernaturale influat: Hinc 3. ad dolorem pro hoc Sacramento prærequiruntur actus fidei & spei supernaturalis, uti constat ex dictis *l.* 2. *a n.* 18. sed non aliam ob causam, nisi quia dolor debet esse in se supernaturalis, uti notant omnes cum Dic. *n.* 17. & Stoz *l.* 1. *p.* 2. *n.* 19. ut nempe ex parte intellectus adsit cognitio supernaturalis & proportionata, quæ dirigat; ex parte voluntatis motus supernaturalis & proportionatus, qui vigat, itaut nisi præeant istæ dispositiones, principium supernaturale adjuvans non influat in dolorem: ergo. Videri possunt dicta *l.* 2. *a n.* 16. ubi explicavi, quorum objectorum fides prærequiratur. Et quæ contra ista opponi possunt solvi *ib. a n.* 26.

§. 7. Aliqui apud Card. *in* 1. *crisi d.* 70. *c.* 1. docuerunt ad effectum hujus Sacramenti requiri, ut dolor sit efficax, attamen ad illius valorem sufficere, si dolor invincibiliter existimetur esse efficax, sed oppositum recte ostendit *c.* 2. & 3. hinc absolute dicendum est dolorem ad valorem & effectum hujus Sacramenti requisitum debere esse efficacem, idest, debere excludere voluntatem peccandi, nam Trid. supra dicit dolorem disponere ad gratiam in Sacramento obtinendam, si voluntatem peccandi excludat, ex quo colligitur non dici efficacem, quod faciat, ut nunquam amplius peccetur, sed quia est talis, ut quamdiu est, cum illo componi non possit voluntas efficax illius peccati, de quo est dolor. Ratio autem, cur talis dolor requiratur, est hæc, quia alioquin homo simpliciter non converteretur a peccato ad Deum: non est autem credibile Deum illi remittere peccatum, qui ab hoc simpliciter non averitur, sed adilud manet actualiter conversus, ergo.

669 §. 8. Hic dolor etiam debet esse sensibilis, non hoc sensu, quod debeat elici ab appetitu sensitivo aut sentiri in corpore, nam sufficit, quod sit pure spiritualis & in sola voluntate habeatur, sed hoc sensu debet esse sensibilis, quod debeat per confessionem vel aliud signum externe manifestari, uti omnes communiter docent vel supponunt cum Con. *d.* 4. *n.* 44. Laym. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 4. *n.* 4. Lug. *d.* 14. *a n.* 15. Arr. *d.* 37. *sect.* 2. Palav. *n.* 276. contra paucos recentiores & Moyam *d.* 5. *q.* 10. *n.* 2. qui negant. Ratio nostra est, quia confessio, secundum omnes, ut sit Sacramentalis, debet esse aliquo modo dolorosa, alioquin nec Sacerdos, qui est Judex, cognosceret dispositionem necessariam pœnitentis, nec illa ipsa confessio centeri posset vera accusatio pœnitentis. Congruentia autem est, quid hic dolor est pars Sacramenti, quod est signum sensibile pro hominibus a Christo institutum, ideoque congruebat Sacramentum quoad omnes partes, quas ponunt homines, dici signum humanum & sensibile, vel per se, vel saltem per aliquid aliud, per quod exterius innotescat; unde etiam intentio Ministri manifestari debet saltem per absolutionem, intentio autem pœnitentis per confessionem, vel aliud signum.

670 §. 9. Dolor ad effectum hujus Sacramenti requisitus debet esse universalis respectu mortalium, idest, debet se extendere ad omnia mortalia non remissa, nam in hac providentia non remittitur unum mortale sine altero, quia nullum mortale remittitur sine infusione gratiæ, quæ gratia pugnat cum omni mortali, neque ullum mortale remittitur sine efficaci dolore de illo; uti dictum est *n.* 668. ergo si desit dolor de unico mortali non remisso, deest dolor requisitus ad remissionem cujuscumque mortalis.

Objic. Ad effectum hujus Sacramenti non requiritur confessio nequidem virtualis omnium peccatorum, nam si quis confiteatur furtum, & bona fide dicat se non fecisse perjurium, quamvis fecerit, per absolutionem accipit gratiam: ergo nec requiritur dolor, nequidem virtualis omnium. R. n. conf. Confessio omnium est tantum de necessitate præcepti, & omitti potest quandoque, etiam scienter, uti dicetur *a num.* 1140. E contra aliquis dolor sive retractatio omnium mortalium est secundum præsentem Dei ordinationem de necessitate medii, ad hoc, ut aliquod mortale remittatur, secundum dicenda *num.* 679.

671 §. 10. Non est necesse, ut dolor ad hoc Sacramentum requisitus sit ex uno motivo universali se extendente ad omnia mortalia, Suar. Dic. *d.* 6. *dub.* 4. Averf. *q.* 11. *s.* 5. & communis contra Bonac. & alios, quia si quis tantum habeat peccata furti & perjurii, eliciatque duos actus doloris ex motivis specialium honestatum, quas habent justitia & religio, habet dolorem se extendentem ad omnia sua peccata: ergo habet dolorem hoc sensu universalem, nec ratio est requirendi universaliorem: cur enim tenebitur detestari vel dolere de aliis peccatis, quæ non fecit? Itaque in hoc casu tenebitur tantum habere propositum universale de vitandis impositorum omnibus mortalibus, uti dicetur *a n.* 898. & sic habebitur totum illud, quod ad contritionem pro Sacramento Pœnitentiæ requirit Trid. *sess.* 14. *de Pœn. c.* 4. nempe dolorem ac detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero, ubi per dolorem de peccato commisso satis signanter innuit non requiri dolorem absolute universalem, sed de peccatis commissis & non remissis, dummodo adsit propositum excludens omne peccatum pro futuro. Notat tamen recte Dicast. *numer.* 63. si prudenter timeat, ne etiam alia peccata habeat, teneri ad dolorem absolute universalem, ne exponat Sacramentum periculo saltem carendi suo effectu.

672 *Objic.* S. T. 3. *p. q.* 86. *art.* 3. *in O.* ait: *Non potest esse vere pœnitens qui de uno peccato pœnitet & non de alio*. Resp. Ait de pœnitentia quæ extra Sacramentum fit, tractat enim ibi de virtu-

virtute pœnitentiæ, & postea prius in *quæst.* 90. tractat de Sacramento.

Q. 94. *An Sacramentum Pœnitentiæ possit esse validum & informe ratione doloris se non extendentis ad omnia mortalia?* R. Negant Vasq. Con. Laym. Sa, Turr. Fagund. Castr. J. Sanch. Martinon, Amic. *d.* 12. *f.* 6. Arr. *de Sacr. d.* 13. *sect.* 2. Pal. c. 31. Moya *d.* 5. *q.* 2. *n.* 6. Moltz *d.* 6. *q.* 2. Gorm. *p.* 2. *n.* 284. Platel. *n.* 720. Haun. *l.* 4. *n.* 996. Spor. *n.* 263. Todt. *q.* 97. Sed probabilius affirmant plurimi antiqui, quos refert & sequitur Averf. *q.* 14. *f.* 5. Sequuntur Thomistæ communissime cum Gonet. *d.* 10. *art.* 1. Idem Henriq. Suar. Tolet. Tann. G. Hurt. Valent. Fill. Lugo, Bon. cum Dic. *d.* 6. *n.* 84. Item Perez, Salaz, Escob. Augnit. Laurentio in *Syntagm. t.* 2. *tr.* 3. *d.* 3. *n.* 204. Accedunt Rosim. Card. *in* 1. *crisi d.* 70. *c.* 1. & 2. iliique recentiores communissime cum Gob. *in Exp. t.* 6. *n.* 177. Illf. *n.* 49: & hanc sententiam vocat in praxi probabilissimam Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *R.* 65. *Probatur* 1. auctoritate, nam in illis, quæ pendent a voluntate Dei, multum ponderis habet judicium plurium & graviorum Auctorum: atqui pro nostra sententia stant plures & graviores, uti certum est, probatque Dic. supra vix ullum esse contrarium ante tempora Vasq. quem reliqui sunt secuti. Accedit, quod pro nostra sententia videtur esse etiam S. Th. *in suppl. q.* 9. *ar.* 1. ubi quærit, an confessio possit esse informis, & *in O.* sic habet, *Confessio potest esse etiam in eo, qui non est contritus, quia potest peccata sua pandere Sacerdoti & clavibus Ecclesiæ se subjicere, & quamvis tum non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipit, sicut etiam in aliis Sacramentis est.* Cum autem dicat Sacramentum recedente fictione reviviscere, supponit fuisse validum, non cum defectu omnis contritionis, nam paulo ante dixerat aliquam contritionem esse partem Sacramenti, sed cum defectu contritionis alioquin requisitæ ad effectum Sacramenti, quæ nempe se extenderet ad omnia mortalia non remissa. Gratis autem dicit Gorm. *n.* 479. S. Th. postea retractasse illam suam sententiam, nam nec verbo ullibi hoc insinuat. *Prob.* 2. ratione, nam si quis commiserit grave furtum, & perjurium, ac post diligens examen non occurrat illi nisi furtum, si de hoc doleat propter honestatem virtutis justitiæ & confiteatur bona fide dicens se nullum aliud peccatum habere, sicque absolvatur, Sacramentum non causat gratiam, uti certum est ex dictis *n.* 670. cum enim unum mortale non remittatur sine altero, & mortale perjurii non retractetur, hoc mortale est obex, quominus causetur gratia: ergo Sacramentum in hoc sensu est informe, quia non causat formam gratiæ. Hoc non obstante videtur hoc Sacramentum esse validum, quia nulla pars essentialis ipsi deest: Non confessio, nam integre est confessus, quidquid occurrebat memoriæ: Nec absolutio, uti supponitur: Neque dolor, quia habet dolorem de furto, eumque manifestat per confessionem furti, dolor autem de perjurio non est pars hujus Sacramenti, quia ille solus dolor est pars Sacramenti, qui per hanc confessionem potest fieri sensibilis, ut enim sit pars Sacramenti, debet esse sensibilis, secundum dicta *n.* 665. & suppono per nihil aliud hic & nunc fieri sensibilem; atqui dolor de perjurio, quamvis adesset, non potest fieri sensibilis per hanc confessionem, ergo. *Prob. min.* dolor de perjurio non imperat hanc confessionem, nam pœnitens expresse & invincibiliter dicit se non habere aliud peccatum, quod velit confiteri: atqui confessio non potest dolorem de perjurio reddere sensibilem, nisi hic dolor eam imperet, ergo. *Prob. min.* Confessio per hoc tantum dicitur facere dolorem sensibilem, quod fit, & censeatur esse effectus causatus a dolore: effectus autem manifestet suam causam, ergo talis dolor, quamvis adesset, non fieret sensibilis per hanc confessionem, ergo non est pars hujus Sacramenti. *Nec obstat*, quod hic dolor requiratur ad effectum hujus Sacramenti, secundum dicta *nu.* 670. nam non ideo est pars hujus Sacramenti, si enim adsit & nullo signo fiat sensibilis, non est pars Sacramenti, uti adversarii fatentur, & tamen est necessarius ad effectum Sacramenti, uti omnes docent: ergo aliud est requiri ad effectum, aliud esse partem Sacramenti. *Conf.* nam si quis suscepisset Baptismum sine dolore de perjurio ante Baptismum commisso, & post Baptismum commisisset furtum, tumque doleret de perjurio ex motivo religionis; de furto autem ex motivo justitiæ, sicque confiteretur furtum, dolor de perjurio esset quidem necessarius ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, ut nempe per illud causaretur gratia, attamen non esset pars Sacramenti Pœnitentiæ, quia sicuti perjurium ante Baptismum commissum non est materia Sacramenti Pœnitentiæ, ita nec dolor de illo est pars hujus Sacramenti, sed tantum conditio & remotio obicis gratiæ, ergo manifestum est, quod non omnis dolor, qui requiritur ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, sit pars illius Sacramenti.

673 *Objic.* 1. Trid. *sess.* 14. *de Pœn. c.* 5. sic habet, *Constat nihil aliud in Ecclesia a pœnitentibus exigi, quam ut postquam quis diligentius se excussserit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum moraliter offendisse meminerit; reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur:* ergo mortalia, quæ non occurrunt, debent intelligi inclusa: sed certum est illa non includi hac confessione, quæ nullo modo per dolorem retractantur: ergo talis confessio, & talis dolor non est ille, qui ad valorem hujus Sacramenti requiritur. *Conf.* nam Trid. *ibid. c.* 3. & *can.* 4. dicit dolorem, quatenus in pœnitente ad plenam, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiritur, hac ratione Pœnitentiæ partem dici, ergo dolor, qui requiritur ad effectum Sacramenti, est pars Sacramenti, & ad ejus valorem requiritur. R. cum Averf. *f.* 6. Trid. utroque loco dicere, quod per se est & ordinarie contingit, explicat enim modum ordinarium, qui est & procurari debet pro justificatione peccatoris; solet autem, & per se loquendo requiritur, ut dolor se extendat ad omnia non remissa, ne impediatur effectus Sacramenti, secundum dicta *n.* 681. De cetero Trid. abstrahit ab illo, quod per accidens est, & raro contingit ratione doloris bona fide non extensi ad aliqua peccata, nec ullibi negat hunc dolorem ita restrictum obesse valori.

Objic. 2. Confessio furti non est valida, nisi adsit propositum 674
cavendi omne mortale, sed propositum cavendi omne mortale est sufficiens dolor etiam de perjurio: ergo. Resp. n. min. quia licet se extendat ad omne mortale tanquam fuga pro futuro, non tamen tanquam retractatio omnis peccati præteriti, uti hic supponimus; & ratio est, quia posset quis proponere nunquam pejerare imposterum, & tamen non dolere de perjurio præterito, quod sibi fuisset specialiter utile.

Inst. Saltem propositum universale cavendi etiam perjurium fit sufficienter sensibile per confessionem solius furti: ergo etiam dolor de perjurio, si adesset, fieret sufficienter sensibilis. R. n. conf. disparitas est, quod pœnitens judicet, & Sacerdos sciat propositum universale cavendi omnia impostorum, esse necessarium ad reconciliationem cum Deo: & pœnitens non dicat se illo carere; confessio autem manifestat desiderium istius reconciliationis, & consequenter in his circumstantiis etiam sufficienter manifestat propositum universale cavendi omnia impostorum, adeoque etiam cavendi perjurium; e contra hic pœnitens non judicat dolorem de perjurio esse necessarium ad reconciliationem, nec Sacerdos potest prudenter suspicari ipsum habere dolorem de perjurio: sed potius judicare debet oppositum, cum bona fide dicat se non habere aliud peccatum, ergo per confessionem furti non sufficienter manifestat dolorem de perjurio.

Objic. 3. Sacramentum Pœnitentiæ requirit voluntatem effi- 675
cacem reconciliationis cum Deo, est enim institutum ad hanc obtinendam: sed hæc voluntas non potest esse sine dolore saltem virtuali de omni peccato, utpote contrario isti reconciliationi, ergo. R. *Aversa* dicit non esse opus velle reconciliationem adæquatam, sed satis esse velle reconciliationem respective ad hæc peccata, sive remissionem horum peccatorum: sed data maj. n. min. qui enim efficaciter decernit post horam dolere de peccatis & confiteri, habet voluntatem efficacem reconciliationis cum Deo, neque tamen ideo jam habet dolorem, cujus ratio a priori est, quia licet intentio efficax finis sit voluntas virtualis applicandi media, tamen non ideo est ipsa actualis applicatio mediorum, & multo minus est ipse finis intentus, ergo quamvis intentio efficax reconciliationis sit voluntas eliciendi dolorem, non ideo est ipse dolor.

Objic. 4. Detestatio omnium mortalium est medium unice ne- 676
cessarium ad remissionem furti: ergo qua hic confitens vult remitti furtum, etiam virtualiter vult remitti omne mortale, qui enim vult finem, vult medium unice necessarium ad finem, ergo licet detestatio furti non habeat connexionem cum detestatione perjurii in ratione motivi, tamen habet connexionem in ratione medii. R. Habet connexionem in ratione medii, idest, intendit detestationem perjurii tanquam medium ad remissionem furti, transeat; hoc ipso habetur detestatio perjurii, n. conf. supponimus enim non adesse detestationem perjurii, sed folius furti.

Q. 95. *An aliter possit Sacramentum Pœnitentiæ esse validum* 677
& informe ratione doloris vel ob aliam causam, & quid tum sit dicendum? R. §. 1. Suar. *d.* 20. *f.* 4. *n.* 26. aliique cum Laurentio *supra n.* 210. & 225. putant dolorem bona fide dimidiatum non obstare valori hujus Sacramenti, sicuti non obstat confessio bona fide dimidiata: hinc dicunt cum Lug. *d.* 14. *n.* 89. adhuc fore validum hoc Sacramentum, si quis accedat cum dolore particulari de furto, omisso omni dolore de perjurio etiam confesso, eo quod invincibiliter putaret sufficere dolorem de furto, quia memoria perjurii videtur se habere per accidens ad obligationem doloris de illo, supposita ignorantia invincibili de obligatione talis doloris. Idem dicunt aliqui, si omitteret dolorem de perjurio, invincibiliter putans esse tantum veniale, aut si ideo de perjurio doleret tanquam de veniali ex metu solius Purgatorii. *Nec obstat*, quod dolor efficax & debitus de his peccatis fieret sensibilis, si revera adesset: *nam* non ideo iste determinate dolor est pars essentialis hujus Sacramenti, nam dolor de venialibus, quæ quis confitetur cum mortalibus, etiam fit sensibilis per confessionem illorum venialium, neque tamen est pars essentialis illius Sacramenti, sed pars essentialis est tantum indeterminate hic vel ille dolor de peccato confesso, sicuti pars essentialis hujus hujus hominis est hæc vel illa indeterminate materia. Ita illi probabiliter, & consequenter,

§. 2. Probabile est in his casibus dari posse Sacramentum Pœ- 678
nitentiæ validum & informe. 1. Si pœnitens habens, v. g. furtum & perjurium, de furto tantum doleat, illudque confiteatur inculpabiliter non cogitans de perjurio. 2. Si sciens furtum esse mortale, de hoc doleat ex speciali motivo justitiæ, & putans perjurium esse tantum veniale, de hoc doleat ex metu solius Purgatorii, sed non confiteatur illud. 3. Si agnoscens utrumque esse mortale, etiam utrumque confiteatur, de uno efficaciter dolens, de altero inefficaciter, attamen invincibiliter putans se de utroque efficaciter dolere. 4. Si utrumque mortale agnoscens, utrumque confiteatur, dolens de uno non de altero, bona fide putans hunc alterius dolorem non requiri. 5. Si adultus post commissum mortale, sine dolore de hoc mortali susceperit Baptismum, & postea peccet mortaliter vel venialiter, hoque peccatum confiteatur cum debito dolore. Videri potest Dicast. *d.* 6. *a n.* 251. ubi ostendit confessionem etiam de solis venialibus posse esse validam & informem.

§. 3. Si quis sibi conscius de furto & perjurio gravi, scien- 679
ter omittat dolorem de alterutro peccato, certum est Sacramentum fore invalidum, nam ut valeat debet adesse talis dolor & tale propositum, vi cujus ille, qui confitetur, denominetur simpliciter pœnitens, sed si ille, qui confitetur, mala fide omittat dolorem de perjurio, non potest nec per dolorem de furto, nec per præsens propositum denominari simpliciter pœnitens: ergo. *Prob. min.* Dolor, qui denominat simpliciter pœnitentem, debet excludere voluntatem actualem peccandi: sed hanc non excludit iste dolor, nam actualiter peccat, uti supponitur: nec talis habet propositum universale non peccandi, cum actu peccet; ergo nec per tale propositum potest denominari simpliciter pœnitens. Et consequenter quandocumque aliquis actu mortaliter peccat in confessione, uti si scienter fine causa omittat mortale, aut accedat sine debito examine, tale Sacramentum semper est invalidum, quidquid contradicant aliqui apud Dic. *d.* 9. *dub.* 13. & cum Gob. *t.* 7. *nu.* 278. qui putant tum posse esse validum & informe. Similiter certo est invalidum, si quis etiam bona fide accedat sine ullo dolore, aut sine dolore supernaturali vel efficaci, quidquid iterum contradicant aliqui apud Lug. *n.* 69. Averf. *f.* 7. Gorm. *n.* 297. Quod si Sacerdos intenderet pœnitentem rite dispositum absolvere ab aliquibus tantum & non ab omnibus mortalibus, sic hæc ipsius intentio prævaleat, idest, si absolute nolit absolvere, nisi per absolutionem remittatur unum mortale sine altero, Sacramentum non est tantum informe sed prorsus invalidum, uti recte Gorm. *n.* 285. quia non habet intentionem conformem institutioni Christi, qui voluit non remitti unum mortale sine altero: si tamen prævaleret intentio faciendi hoc, quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit, Sacramentum esse validum & formatum.

Objic. S. Th. *in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 4. videtur docere quod Sacramentum possit esse validum, etiamsi etiam scienter aliquis omittat omnem dolorem internum, ita enim habet; *Confessio potest esse in eo, qui non est contritus, quia potest peccata sua Sacerdoti innotescere & clavibus Ecclesiæ se subjicere, & quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipit, sicut etiam est & in aliis Sacramentis: inde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri.* Rationem dat Auctor libelli cui titulus, *Pentalogus diaphoricus n.* 3. & 22. quia dolor prout est internus, sic est tantum dispositio, prout autem est absolventi externe manifestatus, sic tantum est materia Sacramenti, sive contritio cordis est dispositio tantum, contritio oris est materia, ergo quamvis desit contritio cordis, potest Sacramentum esse validum, quia non deest materia Sacramenti, sed tantum dispositio, actualis autem susceptio Sacramenti supplet insufficientiam dispositionis, faciendo quod Deus sit tali insufficientia contentus. R. & contra est 1. nam *Conc. Florent.* relatum *n.* 538. dicit *cordis contritionem* esse materiam hujus Sacramenti, sicut materia est oris *Confessio*. Similiter Trid. *sess.* 14. *de Pœn. c.* 3. ait: *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio.* 2. Quamvis dolor internus dicatur esse dispositio, tamen requiritur ad valorem Sacramenti, cum sine illo nemo sit vere pœnitens: etiamsi autem dicatur esse materia prout manifestatus, nihil ad rem facit, attamen ad valorem requiritur, ut adsit, imo manifestari non potest, si non adsit. 3. Sensus communis fidelium & praxis Ecclesiæ est, ut quando confessio est sacrilega, censeatur invalida, ideoque fideles repetunt peccata in ea exposita, ita enim etiam præscribit Catech. Rom. *de Sacr. Pœn. c.* 9. Si quis peccata confessus sit præmisso negligente examine, *confessionem iterare omnino oportebit*: ergo similiter si confessus sit sine interno dolore, confessio est invalida, licet utrobique negligatur aliquid mere internum. 5. *Th.* intelligi debet de pœnitente, quia apud eumdem Confessarium postea confitetur fictionem, hoc ipso enim censetur iterum sufficienter repetere suam confessionem; & in praxi pro securitate agendum est, ut in genere iterum se accuset de illis peccatis, secundum dicenda *numer.* 1216.

680 §. 4. Quando Sacramentum Pœnitentiæ fuit invalidum, nunquam revivisci, quia non extitit. E contra si fuit validum & informe, postea sublato obice revivisci ad cautandam gratiam, uti explicatum est in *par.* 1. *a n.* 201. Et per talem Confessionem quamvis informem satisfit præcepto Confessionis annuæ, nec postea est obligatio repetendi peccata in tali confessione explicata, sed tantum omissa, ut suis locis dicetur.

681 *Q.* 96. *Quid addendum sit circa dolorem, si quis confiteatur sola venialia?* R. Seqq. §. 1. Dolor sufficiens pro remissione venialium in Sacramento, debet esse honestus, verus, formalis, supernaturalis, sensibilis, & efficax respectu alicujus saltem venialis, ut constat ex dictis *a n.* 663. si cum proportione applicentur rationes ibi adductæ; unde licet non sit obligatio confitendi venialia, tamen si quis ea confiteatur, debet habere illa, quæ requirit valor & effectus hujus Sacramenti, Averf. *q.* 15. *f.* 1. Dic. *d.* 6. *dub.* 14. *Dixi*, respectu alicujus saltem venialis, nam communis & certa sententia est, non esse opus ut dolor se extendat ad omnia venialia, quorum aliquis sibi conscius est, cum enim non sit obligatio ea confitendi, unum remitti sine altero, plane nulla ratio est, cui pœnitens necessario habere debeat dolorem universalem de omnibus.

682 §. 2. Rejiciendæ sunt sequentes opiniones. 1. Digaldilli apud Moyam *d.* 5. *q.* 5. *n.* 3. qui dixit ad confessionem venialium nullum requiri dolorem: oppositum enim certum esse dicit Arr. *d.* 39. *n.* 9. Leander apud Moyam *n.* 20. dicit esse certissimum, & constat ex dictis hactenus, quia Concilia dicunt dolorem esse partem Sacramenti Pœnitentiæ. 2. *Zanardi*, *Tancredi* & alioqui apud Moyam *n.* 14. qui dixerunt sufficere dolorem virtualem, nam *n.* 666. ostensum est oppositum. 3. Eorum, qui dicunt sufficere voluntatem suscipiendi Sacramentum sine actuali affectu ad ista venialia, quæ confitetur, quorum sententiam vocat non improbabilem Præpos. & Tamb. *de Conf. l.* 1. *c.* 3. §. 1. tuetur ut probabilem, sed merito contradicunt alii communiter cum Stoz *l.* 1. *p.* 2. *n.* 73. quia secundum dicta *n.* 664. hæc voluntas suscipiendi Sacramentum non est reipsa dolor. 4. *Gran.* & aliorum apud Moyam *num.* 1. qui putarunt sufficere quamcumque displicentiam, nam ex dictis *n.* 665. satis constat oppositum. 5. *Fabri Patavini* apud Dic. *n.* 255. qui dixit non fore mortale, si quis confiteretur sine ullo dolore venialium, eo quod non videatur esse gravis irreverentia frustrare Sacramentum in materia levi: sed contra est, quia hic gravitas materiæ non debet desumi a materia confessionis, sed ab ipso Sacramento, cujus irritatio semper est res gravissima, uti recte Lug. *d.* 14. *n.* 110. Arr. *a n.* 11. & constat ex dictis *p.* 1. *n.* 40.

§. 3. Sacramentum Pœnitentiæ potest habere valorem & effectum, quamvis dolor non extendat se ad omnia venialia, quæ quis confitetur, Suar. Henr. Valq. Hurt. Fagund. Lugo *num.* 118. Arr. *d.* 31. *n.* 53. Dian. *p.* 11. *t.* 5. *R.* 22 Dicast. *num.* 286. Moya *q.* 9. Stoz *n.* 66. Palav. *n.* 286. Bosc. *d.* 7. *f.* 4. *a n.* 62. Spor. *n.* 56. contra Castr. *t.* 23. *p.* 7. *n.* 14. & alios apud Suar. *d.* 20. *f.* 6. *n.* 7. qui dicunt per hoc peccari mortaliter, adeoque invalidari Sacramentum: quam opinonem Gonet *d.* 7. *n.* 77. putat esse improbabilem, sed Dic. *n.* 265. & Gorm. *p.* 1. *n.* 287. dicunt esse satis probabilem. Ratio nostra est, quia cum non sit obligatio confitendi venialia, & possit unum per absolutionem remitti sine altero, etiam potest esse dispositio ad absolutionem unius & non alterius: ergo etiam poterit unum, de quo volet, remitti sine altero, de quo non dolet, quamvis utrumque confiteatur. *Conf.* 1. ex Haun. *l.* 4. *n.* 1000. nam ad veniam ab offenso impetrandam duo requirunt, & sufficiunt, primum est, velle efficaciter illius amicitiam, alterum est efficaciter excludere illud, cujus veniam petimus, hæc autem possunt haberi, licet quis efficaciter non excludat omnia venialia, quæ confitetur, dummodo aliqua excludat: ergo, 2. ex *Palav.* supra; nam si hoc esset mortale, homines timorati merito deterrerentur a confessione venialium: nam facile fit, ut inter ea sit aliquod, de quo efficaciter non doleant.

Objic. 1. Peccatum, de quo non doles, est materia incepta 64
absolutionis: sed materiam ineptam subjicere formæ Sacramenti est peccatum mortale, ut si quis hostias triticeis consecrandis misceat avenaceam, ergo peccatis, de quibus doles, miscere aliquod, de quo non doles, etiam est peccatum mortale. R. minorem non esse universaliter veram; nam parum vini miscere aquæ pro Baptismo, item aliquot grana avenacea miscere tritico pro hostiis, esset ad summum veniale, uti recte Suar. *d.* 22. *f.* 10. *n.* 8. Lugo *supra*. Admitto tamen fore mortale, inter triticeas hostias consecrandas miscere avenaceam, sed nego paritatem in peccato veniali, de quo non doles, misto reliquis, de quibus doles. Disparitatem dat Dic. *n.* 284. quod in consecratione tot physice fiant Sacramenta, quot sunt hostiæ, unaquæque autem hostia est materia æque gravis, quam prout physice divisam afficit forma. E contra per absolutionem multorum peccatorum sit unicum Sacramentum, quod sufficienter laturez *supra* & Lug. *n.* 121. quidquid contradicant Arr. *a n.* 56. & Dic. *a n.* 270. quia nempe verba consecrationis diriguntur ad materiam, quam absolute determinant & demonstrant per To *hoc*, & de singulis hostiis dicunt esse Corpus Christi, ergo si supponatur materia non vera nec apta fieri Corpus Christi, forma fit falsa. E contra verba absolutionis non diriguntur ad peccata, sed ad pœnitentem, & indirecte tantum ac in confuso attingunt peccata, dicendo, quantum in me est, remitto tibi peccata: quod manet verum, licet ex indispositione pœnitentis aliquod peccatum non remittatur, dummodo causetur gratia, & peccatum, de quo dolet, remittatur. Aliam disparitatem dat Gorm. *p.* 1. *a n.* 489. quia hostia avenacea non appponitur ad alium finem, nisi ut consecretur, hinc consecratio cadit super eam: e contra peccatum, de quo non dolet, non ideo in confessione dicitur, ut absolutio super illud cadat, sed dicitur vel ad humilitatem seu confusionem sui, vel ad manifestandum magis conscientiam, sicuti etiam in confessione manifestari possunt habitus mali & propensiones inordinatæ: confessio enim etiam est ad regimen conscientiæ & ad securitatem vitæ directionem, uti habet Trid *sess.* 14. *de Pœn. c.* 8. unde intentio pœnitentis vel absolventis non est, ut absolutio cadat super tale veniale, sed tantum, ut cadat super ea, de quibus pœnitens dolet, uti notavit etiam Arr. *n.* 58.

Objic. 2. Confitens peccatum, exercite dicit se dolere de eo, 685
& velle absolvi: ergo si non doleat, & consequenter nolit absolvi, mentitur: ergo irritat Sacramentum. R. n. ant. Illo tamen dissimulato, & dato, quod mentiatur, mendacium est circa rem levem, & circa materiam liberam confessionis, ergo ad summum peccatur venialiter, nec ideo irritatur Sacramentum, dummodo maneat dolor de alio veniali. *Dixi*, dato, nam licet ille, qui confitetur veniale, expresse nolens dolere de illo, videatur leviter mentiri, tamen si in genere dolens saltem de gravioribus, in fine dicat, de his & omnibus peccatis meis doleo, non videtur mentiri, quia non vult aliud significare, nec aliter eum intelligit Confessarius, quam quod doleat de omnibus illis, a quibus nunc vult & potest absolvi: hinc

§. 4. Quamvis confitearis multa venialia, ad valorem & fru- 686
ctum Sacramenti satis est, si doleas & te accuses de uno graviore, vel de frequentia illorum, est enim specialis inhonestas in gravioribus vel in consuetudine eorum, & propterea potes dolere, Lugo, Tancredi, Verric. Tamb. apud Moyam *q.* 5. *n.* 27. Spor. *n.* 97. Si quis tamen advertat se non dolere de aliquo veniali, melius facit omittendo illius confessionem: imo secundum Suar. confitens illud peccat venialiter, quamvis oppositum videatur Arriagæ *n.* 55.

Quale requiratur propositum circa venialia, dicetur *a n.* 902. Quandonam autem dolor de venialibus censeatur revocari, dicetur *a num.* 715.

Q. 97. *Quomodo dolor debeat se habere ad Confessionem & ab-* 687
solutionem? R. §. 1. Lugo *d.* 14. *sect.* 4. Aversa *q.* 11. *f.* 1. Reg. *l.* 5. *n.* 54. Tamb. *de Conf. l.* 1. *c.* 2. §. 3. Gob. *tr.* 6. *n.* 155. Spor. *n.* 288. Moya *d.* 5. *q.* 9. *n.* 14. Illf. *nu.* 40. & alii putant non requiri, ut dolor sit elicitus ex intentione confitendi, sed satis esse, quod per consequentem voluntatem eo referatur, quamvis non renovetur, quod Arr. *d.* 37. *n.* 17. putat esse cer-

esse certum. E contra Præp. Bon. Dic. *d. 6. dub.* 13. aliique plurimi, teste Stoz *l.* 1. *p.* 2. *n.* 53. probabilius dicunt debere elici ex intentione confessionis, quia alias non est actio Sacramentalis: ergo non censebitur subjici formæ tanquam pars materialis & determinanda, sicuti ablutio facta sine intentione baptizandi, quamvis immediate post referretur ad Baptismum, & addideretur forma, non esset actio Sacramentalis, nec pars Baptismi. *Si dicas* ablutionem esse actionem Ministri, qui nomine Christi agit, ideoque specialiter debere poni ex intentione Sacramenti. *Contra est*, nam ad actionem suscipientis etiam requiritur intentio Sacramenti; si enim ordinandus poneret contactum materiarum sine intentione Sacramenti, non ordinaretur valide. Et idem est de illo, qui posuisset confessionem sine intentione absolutionis, uti fatetur Lugo *n.* 45. quidquid videatur contradicere Amic. *d.* 12. *a n.* 64.

688 *Obj.* 1. Dolor & propositum sunt voluntas implendi omne præceptum, ergo cum detur præceptum confitendi sufficienter erit voluntas confitendi. R. n. conf. nam sæpe elicitur dolor de peccatis, de quibus confitendis non est præceptum, qualia sunt venialia aut mortalia antehac confessa, ergo dolor secundum se consetur aliquid indifferens ad confessionem. Docet tamen probabiliter Palav. *n.* 278. si dolori conjunctum sit desiderium justificationis, tum adesse sufficientem intentionem confitendi mortalia necdum remissa, quia confessio est vel in se vel in voto medium necessarium ad veniam de his peccatis obtinendam. Et idem posset concedi de dolore circa mortale necdum remissum.

68 *Objic.* 2. Trid. *sess.* 14. *de Pœn. c.* 4. plus non requirit ad dolorem qui sufficiat, quam ut sit cum spe veniæ & excludat omnem voluntatem peccandi: ergo male requirimus, ut ponatur ex voluntate confitendi. R. n. ant. nam 1. vocat dolorem in Sacramento, non est autem in Sacramento, si eliciatur ex intentione Sacramenti. 2. Dicit illi debere esse conjunctum votum præstandi reliqua, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur, inter quæ est confessio, ergo si non adsit votum sive intentio confitendi, non est ille dolor, qui secundum Trid. requiritur ad justificationem per Sacramentum.

690 *Objic.* 3. Dolor de peccatis antecedens Baptismum sine ulla relatione ad Baptismum sufficit ad effectum Baptismi, ergo similiter hic. R. n. conf. 1. quia dolor non est pars Baptismi, hinc non est opus, ut per ejusmodi relationem accipiat rationem actionis sacramentalis, quam habere debet dolor, qui est pars Sacramenti Pœnitentiæ. 2. Quia dolor ante Baptismum semper refertur ad Baptismum, cum sit illius vorum, non ita semper refertur dolor ad Sacramentum Pœnitentiæ, uti dictum est *n.* 688.

691 *Objic.* 4. Species panis & vini sunt partes Sacramenti Eucharistiæ, neque tamen opus est eas produci ex intentione Sacramenti: ergo idem est hic. R. Species sunt partes per modum actionis humanæ & transeuntis, n. per modum rei antecedentes productæ & permanentis, quæ secundum se perdurans postea constituit Sacramentum, c. ant. & n. conf.

692 *Inst.* 1. Peccatum ipsum est actio humana & transiens pœnitentis, simulque pars Sacramenti Pœnitentiæ, quod deficiente solo peccato non existeret, neque tamen opus est, ut sit positum cum intentione confitendi: ergo nec hoc opus est de dolore. R. n. conf. peccatum non est actio Sacramentalis, cum non ponatur ex institutione Christi, sed tantum supponatur tanquam materia destruenda: dolor autem est actio sacramentalis ex institutione Christi ponenda.

693 *Inst.* 2. Satisfactio est ex institutione Christi pars Sacramenti Pœnitentiæ, ponenda per modum actionis humanæ & transeuntis, & tamen opus non est eam poni cum reflexione ad Sacramentum Pœnitentiæ, ergo similiter de dolore. Resp. 1. Si argumentum valet, ergo nequidem opus est dolorem referri ad confessionem per voluntatem consequentem; nam secundum Adversarios, satisfactio manet impleta, licet nunquam cogitem de illa ad Sacramentum susceptum referenda. R. 2. Dato ant. n. conf. quia satisfactio est tantum pars integralis. *Dixi*, dato ant. nam *numer.* 1286. dicam debere persolvi ex aliqua intentione satisfaciendi pro illa.

694 *Inst.* 3. Si Cajus dicat Bertæ, accipio te in meam, Berta autem respondeat, & ego accipio te in meum, valet Matrimonium quamvis Berta intentionem Matrimonii necdum habuerit, quando Cajus dicebat, accipio te in meam, ergo non est opus, ut intentio suscipientis Sacramentum tum adsit, quando ponitur actio, quæ ex institutione Christi est pars essentialis Sacramenti. R. 1. n. conf. nam suscipiens hic est, non tantum Berta sed etiam Cajus, intentio autem Caji debuit tum adesse, & hoc sufficiebat, ut actio illa fieret sacramentalis, sub conditione, si Berta mutuo consentiret. Resp. 2. Quamvis hoc non teneret in Matrimonio, in quo Christus non immutavit naturam contractus humani, inde nihil inferri posset ad alia Sacramenta, quæ non sunt contractus, & in quibus Christus voluit actiones suscipientis fieri sacramentales per ipsius intentionem.

695 *Objic.* 5. Odium morbi causat sumptionem medicinæ: ergo similiter dolor de peccato causat voluntatem illud confitendi: ergo dolor connaturaliter loquendo, est prior quam voluntas confitendi: ergo dolor non debet procedere ex voluntate confitendi. R. data 1. & 2. sequela n. ult. quamvis enim dolor de peccato connaturaliter causet voluntatem confitendi, tamen ut ille ipse dolor sit sacramentalis, debet poni ex aliqua alia prior re voluntate confitendi; etique etiam omnino connaturale, ut eadem voluntas pœnitendi imperet & dolorem, & confessionem.

696 §. 2. Quamvis concederemus, quod sententia dicens non requiri, ut dolor sit elicitus ex intentione confitendi, esset probabilior, tamen ejus praxis foret illicita, & damnata est ab *Innoc. XI.* in 1. propositione, nam hic agitur de valore Sacramenti: ergo cum sententia illa non sit certa, nostra quæ tutior est, debet in praxi teneri, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis.

§. 3. Dolor debet præcedere absolutionem, uti tenent omnes 697
cum Lug. *n.* 17. Arr. *n.* 7. Moya *q.* 10. *n.* 3. Dic. *d.* 6. *n.* 133. Stoz *n.* 47. Ratio est 1. quia peccator sine dolore non censetur pœnitens, nec dispositus ad remissionem peccati: ergo absolutio frustraretur. 2. Quia Christus voluit, ut Sacerdos tanquam Judex, ad absolutionem dandam moveretur per confessionem, & dolorem pœnitentis: ergo debent præcedere. Putant quidem Tamb. Raslerus, Gob. *n.* 54. Spor. *n.* 297. probabiliter sufficere, si dolor eliciatur sub absolutione, dummodo ante finem illius, sed Lugo *n.* 38. dicit talem dolorem non sufficere, monentque reliqui Auctores id cavendum esse, quia Sacramentum exponeretur periculo nullitatis.

§. 4. Dolor sufficit, quamvis prius post confessionem eliciatur: 698
Ita Nav. Tolet. Vasq. Hurt. Dian. Bon. Fagund. Lhon. Suar. *d.* 20. *f.* 4. *n.* 31. Averl. *q.* 11. *f.* 1. Lugo *d.* 14. *f.* 2. Arr. *f.* 2. Amic. *d.* 22. *f.* 4. Tamb. §. 4. Haun. *l.* 4. *n.* 995. Bosco *d.* 7. *f.* 4. *n.* 96. Plat. *n.* 643. Illf. *n.* 41. Spor. *a n.* 292. Gob. *n.* 149. Moya *n.* 1. qui citat plures alios: item Abely *p.* 2. *t.* 1. *c.* 1. *f.* 10. dicens esse in praxi tutum. Est autem contra Con. *d.* 4. *dub.* 6. Laym. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 4. *n.* 4. Castr. *t.* 23. *p.* 7. *n.* 11. Bonesp. *d.* 5. *n.* 13. Ochagav. apud Aversam supra: Ratio est, quia nihil obstat, uti patebit ex solutione objectionum. Et *Conf.* ex praxi Confessariorum, qui prout faciendum esse monet Rituale Romanum, de ordine ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ §. 12. audita confessione conantur efficacibus verbis adducere pœnitentes ad dolorem, neque tamen ideo jubent iterum confiteri. Item ex praxi fidelium, qui sæpe per multos dies continuant confessionem generalem, dolore ad ultimum diem dilato, contenti, si eliciant ante absolutionem.

Objic. 1. Si confessio non procedat ex dolore, ergo non erit 699
sacramentalis, nec reconciliativa, sed habebit se sicut narratio historica. R. n. seq. nam manifeste differt a narratione historica per hoc, quod fiat ex voluntate habendi absolutionem, per quam obtinetur remissio peccatorum; & per hoc etiam sufficienter dicitur reconciliativa; imo quamvis dolor præcederet, adhuc possunt peccata mere historice narrari, si quis ea enarraret sine intentione absolutionis: ergo ad hoc, ut confessio dicatur sacramentalis, & reconciliativa, nihil ad rem facit, quod dolor antecedat vel sequatur. Addunt Suar. supra, Dic. *n.* 133. Gob. *n.* 152. Spor. *n.* 295. quamvis pœnitens antea tantum historice, vel ridicule narrasset peccata, si tamen postea doleat de illis, & externe manifestet se ab illis velle absolvi, confessionem illam jam sufficienter fieri sacramentalem, quia sufficienter censetur repeti.

Objic. 2. Dolor, qui est pars Sacramenti debet esse sensibi- 700
lis, secundum dicta *n.* 669. sed non potest fieri sensibilis per confessionem antecedentem, tum enim necdum est dolor: ergo. R. Lugo *n.* 17. Haun. supra, Moya *n.* 3. Palav. *n.* 227. negant minorem, putant enim sufficienter sensibilem fieri per confessionem ipsam, ut imperatam ex eadem voluntate suscipiendi Sacramentum, ad quod etiam requiritur dolor. Suar. Dic. Sporer *n.* 294. Gob. *n.* 151. dicunt etiam sufficienter fieri sensibilem per expectantiam absolutionis, & continuatam genuflexionem, quæ est quasi continuata confessio. Bosco dicit etiam sufficienter fieri sensibilem per *Confiteor*, quod præmitti solet, & significat dolorem præsentem vel futurum: sed quidquid sit de prioribus sententiis, huic ultimæ non acquiescunt Dic. *n.* 135. & Spor. *n.* 286. hinc dicendum est dolorem, qui sequitur confessionem, posse aliter fieri sensibilem, si nempe pœnitens post elicitum dolorem tundat pectus, vel interrogatus dicat se dolere.

§. 5. Quamvis secundum dicta probabilius sit sufficere dolo- 701
rem post confessionem elicitum, tamen praxis illius sententiæ est illicita, & damnata ab Inn. XI. agitur enim de valore Sacramenti, & quamvis Lugo *n.* 13. sententiam oppositam voceat singularem, & contra omnes alios Theologos, nihilominus est probabilis, uti fatentur Stoz *n.* 48. & Gorm. *p.* 2. *n.* 81. ergo cum sententia nostra non sit certa, Sacramentum exponeretur periculo nullitatis: hinc in praxi tenetur pœnitens post dolorem elicitum se accusare saltem in genere de peccatis ante dictis, & si Confessarius tum interroget, an non se iterum accuset de peccatis illis, ac pœnitens dicat, ita, hoc certo sufficit, sic enim sufficienter repeteretur confessio.

§. 6. Dolor debet ita perdurare moraliter, ut absolvendus ex 702
vi illius censeri possit adhuc pœnitere, si enim non ita moraliter perduret, vel in se, vel in aliquo suo effectu, non constituet unum moraliter cum absolutione, adeoque non erit pars Sacramenti Pœnitentiæ, neque peccator censebitur amplius pœnitere sibi remitti peccata. Quamdiu autem dolor physice præteritus censeri possit ita moraliter perdurare, difficile est statuere pro praxi; Granado apud Averl. *q.* 11. *f.* 1. absolute requirit propinquum tempus. E contra aliqui apud Dian. *p.* 3. *t.* 14. *R.* 116. putant sufficere dolorem etiam ante plures annos habitum, dummodo non sit retractatus; quam sententiam Stoz *n.* 40. merito dicit esse nimis laxam; Tancredi apud Moyam *q.* 9. *n.* 3. dicit posse præcedere per mensem, Escob. *l.* 4. *probl.* 24. & Arr. *d.* 37. *n.* 15. in genere dicunt etiam longo tempore antecedentem sufficere, & consentiunt Præp. & Dian. aliique plures apud Aversam supra, & Moya *n.* 7. Hurt. autem apud Dian. *p.* 5. *t.* 14. *R.* 67. putat saltem satis esse, quamvis quatuor, quinque, aut etiam pluribus diebus antecedat, sed etiam istam nimis laxam esse dicit Stoz *n.* 51. Dicast. *d.* 6. *n.* 167. Arr. *n.* 11. Sporer *n.* 301. Gob. *n.* 169. dicunt, si quis hodie cum dolore confessus incidat in perpetuam amentiam, vel apoplexiam, posse, & debere post multos dies absolvi, etiam ab alio quam illo, qui confessionem audivit; & similiter loquuntur Nav. Sot. Ledesm. Henr. apud Moyam *n.* 6. item Marchant. apud Sporer *num.* 287. unde Gob. *n.* 15. dicit perdurare dolorem quamvis præcedat uno, vel duobus diebus, quod Card. *in* 2. *crisi d.* 2. *n.* 88. dicit esse certum. Addit Gorm. *n.* 82. posse perdurare etiam longiori tempore, dummodo aliquem sui

sui effectum relinquat, hinc Less. in Auct. V. *Confessio* casu 3. sic habet, *Dolor semel conceptus de peccatis in ordine ad confessionem recogitatis, si quis ex vi illius, & proposito tunc concepto, applicet se etiam postridie ad confessionem, sufficit, licet quis in actu confitendi novum dolorem non concipiat, manet enim iste dolor virtute, sicut dum quis ex proposito hesterno applicat se hodie ad peregrinandum.* Idem tenent Dian. supra, Spor. & Gob. *n.* 297. putans hoc esse indubitatum, & addit *n.* 160. se non legisse Theologum qui hoc neget; hinc etiam Tamb. & Stoz *n.* 52. cum Dicast. supra dicunt sufficere, quamvis dolor etiam toto die antecedente præcesserit. Addunt Tamb. & Spor. supra certo sufficere, si tantum intercedat tempus trium, vel quatuor horarum, Moya *num.* 10. dicit secundum omnes sufficere, si duabus tantum, vel tribus horis antecedat: in hac tanta sententiarum varietate certa videntur seqq.

703 1. Non est opus, ut formalis dolor coexistat confessioni, vel absolutioni: potest enim materia hujus Sacramenti longius abesse a forma, quam in aliis Sacramentis, quia hoc Sacramentum imitatur judicium forense, in quo sententia sequi potest diu post accusationem, processum & confessionem Rei; neque constat, quod Christus quoad hoc immutarit hoc judicium Sacramentale, nec est eadem ratio de aliis Sacramentis, quorum formulæ plerumque significant materiam suam actu adesse præsentem, uti forma Baptismi ablutionem, forma Confirmationis unctionem, &c.

704 2. Si dolor præcesserit ante plures dies, merito dubium est, an mortaliter perduret: facile enim posset esse retractatus per intercurrens peccatum, aut moraliter desisse, & superveniisse aliud motivum, propter quod nunc fieret confessio, vel peteretur absolutio, unde ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis, dolor erit renovandus.

705 3. Si quis experiatur se ex vi doloris in ordine ad absolutionem non diu ante eliciti adhuc aliquid facere, v. gr. pergere examinare conscientiam, manere ad confessionale ex intentione confitendi, certus est se adhuc habere dolorem virtualem, & sufficientem, qui perseveret in actu tenui, & imperceptibili, nisi expresse vel tacite per superveniens peccatum retractarit illum, quamvis forte per plures horas dolor ille formalis antecesserit.

706 4. Si quis, postquam dolorem elicuit, converterit se ad aliud negotium, v.g. ad scribendas litteras, aut si diu præterierit dolor, & animus per distractionem quasi dilapsus sit ad alia, quamvis positive necdum dimiserit voluntatem confessionis, & absolutionis, tamen in praxi breviter renovandus est dolor saltem in fine confessionis, dicendo: *De his, & omnibus peccatis meis doleo, quia Deum summe bonum offendi, & per ejus gratiam propono peccata cavere imposterum.*

707 §. 7. Probabilius est eumdem dolorem physice præteritum posse sufficere pro pluribus absolutionibus. Quod tamen non uno modo ab omnibus defenditur, nam Ledes. Sales, Escob. aliique multi cum Moya *q.* 8. dicunt tum saltem sufficere, quando eadem peccata iterum confitentur intra tempus, quo censeri debet moraliter manere ille prior dolor, Henr. Averla *q.* 11. *f.* 1. Platel. *n.* 644. aliique dicunt sufficere, si pœnitens statim redeat, & iterum confiteatur peccatum, quod fuerat oblitus. Idem dicunt Tamb. & Stoz *n.* 52. quamvis sequenti die rediret Arr. *d.* 37. *n.* 12. Dian. *p.* 11. *t.* 5. *R.* 21. Dic. *d.* 6. *n.* 160. Illf. *n.* 43. Stoz supra aliique absolute dicunt eumdem dolorem sufficere, sive iterum confiteatur, quæ antehac confessus, sive quæ oblitus erat, dummodo utraque confessio fiat intra tempus, quo dolor censetur moraliter perdurare. Hoc certius est, inquit Sporer *n.* 300. & omnes Theologi morales tanquam indubitatum supponent, inquit Moya *n.* 4. si aliquis propter periculum mortis absolvatur necdum integre confessus & remittente periculo compleat confessionem, posse iterum sine novo dolore absolvi. Idem dicunt Lugo *d.* 14. *n.* 27. & Gob. *t.* 6. *n.* 165. qui cum Henr. addunt idem esse, si a superiore accepisses absolutionem a reservato, & quia noluisset ab alius absolvere, tu iterum alteri confitereris omnia, & ab hoc absolvereris simul a reliquis, te non indigere novo dolore: quæ omnes sententiæ sunt, speculative loquendo, saltem probabiliores: & ratio generalis est, quia multiplex forma potest cadere super eamdem materiam, etiam proximam, & cum ea constituere multiplex Sacramentum: nam in primis multiplex confectatio ita cadit super eamdem hostiam, seu species, & super idem Corpus Christi, quando plures reconvisse cum Episcopo confecrant. *Nec objiat*, quod hæ materiæ sint aliquid permanens, dolor autem sit actio transiens; *nam* supponimus dolorem permanere moraliter, quod sufficit secundum dicta *n.* 703. Deinde si aliquis confiteatur simul pluribus facerdotibus, potest secundum dicta *n.* 546. a singulis absolvi, etiam successive, quia talis confessio audita a multis est moraliter multiplex, facitque etiam dolorem esse moraliter multiplicem, ergo multo magis confessio intra breve tempus repetita, & physice multiplex faciet eumdem dolorem esse moraliter multiplicem; adeoque sufficere pro pluribus absolutionibus etiam successivis. Denique si sim confessus, & absolutus, sed quia unum peccatum fui oblitus, si paulo post redeam, dolor universalis, qui antecessit primam confessionem, fuisset sufficiens pro secunda confessione peccati, quod eram oblitus, si hæc confessio secunda fuisset prima: ergo etiam est sufficiens, quamvis alia confessio antecesserit, hæc enim non immutat illum dolorem.

728 *Objic.* 1. Duplex successiva absolutio non potest cadere super eamdem confessionem uni Sacerdoti factam: ergo nec super eumdem dolorem. R. n. conf. disparitas est 1. quia hoc Sacramentum est per modum judicii, ut autem sit nova sententia, debet esse nova accusatio, & novus processus, cum Judex nihil possit, nisi servato modo juris, qui est, ut si munere suo functus sit in aliqua causa, conquiescat, nisi aliunde iterum inchoetur processus: e contra ad novam sententiam sufficit nova accusatio, & nova causa sententiandi, quamvis non adsit novus dolor, hic enim non requiritur ad sententiam judicialem secundum se; & quamvis requiratur ad sententiam sacramentalem, sufficit adesse eumdem moraliter perduratem. 2. Quia idem dolor fit moraliter duplex, cum per duplicem confessionem bis exhibeatur, & subjiciatur repetitæ absolutioni, non item eadem confessio, nam neque per seipsam potest bis exhiberi; cum physice præterierit, nec reproducatur, neque per aliam confessionem, alioquin non esset una, sed duplex confessio.

Inst. Per primam absolutionem erat completus, & terminatus ille actus judicialis: ergo si ponatur nova absolutio, quæ est nova forma judicii, erit novus actus judicialis: ergo debebit adesse nova materia proxima, ergo novus dolor. R. Ergo debebit adesse nova materia proxima, adæquate alia, n. inadæquate alia, nempe nova confessio, c. 2. seq. & n. 3.

Objic. 2. Si sufficiat unus dolor pro pluribus absolutionibus suc- 709
cessivis, ergo qui initio anni haberet dolorem universalem de omnibus peccatis, & illius recordatione postea excitaretur ad confitendum, posset ex vi illius non retractati, quamvis non renovati singulis diebus anni confiteri peccata præterita, & absolvi. R. Sequelam concedunt Bosco *n.* 154. & Moya *q.* 9. *n.* 12. extendens etiam ad plures annos, sed quia hoc videtur esse contra communem sensum, n. seq. si enim dolor ita longe distet ab absolutione, non censebitur facere unum moraliter cum illo, quantum autem distare possit, colligendum est ex dictis *a n.* 702.

Objic. 3. Eadem ablutio non potest servire pro duplici Baptis- 710
mo: ergo nec idem dolor pro duplici Sacramento Pœnitentiæ. R. n. ant. nam si eadem ablutio, quæ cadebat super Cajum, reproduceretur, posset cadere super Titium substitutum in locum Caji: aut saltem si Cajus, & Titius essent ie eodem loco penetrative, & intundens aquam diceret: *Ego vos baptizo &c.* eadem ablutio serviret ad duplicem Baptismum. Quod autem idem fieri non possit naturaliter, causa est, quia ablutio physice existens debet afficere baptizandum, & cum sit actio transiens, non potest physice afficere plures. E contra non est opus dolorem physice existere, ut afficiat confessionem, aut ut afficiatur ab absolutione, sed satis est, quod existat, seu perseveret moraliter, sic autem perseverat, quando fit repetita confessio.

§. 8. Non est certum, quod idem dolor physice præteritus suf- 711
ficiat pro pluribus absolutionibus, nam semper requiri novum dolorem, quoties datur nova absolutio, est sententia probabilis, quam docent Vasq. *q.* 92. *art.* 3. *dub.* 5. *n.* 10. Bonac. *d.* 5. *q.* 4. *p.* 4. *n.* 1. Amic. *d.* 13. *n.* 36. Eamdem tenent, saltem tum quando iterum confitetur peccata antehac confessa, Henr. Averl. Fill. *t.* 6. *n.* 77. Bernald. *de Sacram. d.* 6. *n.* 74. Sanch. *d.* 1. *n.* 22. dicens communem. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 116. Est autem ferme similis ratio de peccatis, quæ quis oblitus est, & de illis quæ est antehac confessus, nec pro utraque parte desunt rationes probabiles, uti patet ex dictis *a n.* 703.

§. 9. Praxis sententiæ, quam *a n.* 707. defendimus, est illici- 712
ta, & damnata ab Innoc. XI. uti constat ex dictis: sententia enim illa non est certa, & agitur de valore Sacramenti: ergo in praxi eligenda est opposita tutior; Unde si quis etiam statim post absolutionem recordans peccati illud addat, debeatque ab eo absolvi, tenebitur prius renovare dolorem, alioquin hæc secunda absolutio exponetur periculo nullitatis, ideoque peccabit mortaliter.

§. 10. Si idem dolor physice perseveret saltem tenuiter, quam- 713
vis imperceptibiliter, & ordinetur ad novam absolutionem, certo sufficiet: si enim dolor ille fuisset physice interruptus, & postea refovatus, certo sufficeret, ergo etiam quando physice perseverat, est enim mortaliter alius, partim per coexistentiam ad plura tempora, partim per repetitam accusationem, qua iterum manifestatur, & subjicitur formæ, partim etiam per relationem ad plurres absolutiones: sic autem communiter contingit, si quis statim post absolutionem addat peccatum, quod fuerat oblitus, dolor enim saltem virtualiter communiter adhuc existit cum confessione, & continuatur usque ad absolutionem secundam.

Q. 98. *Quandonam dolor concepturus revocari per peccatum sub-* 714
sequens? Resp. §. 1. Dolor de mortalibus revocatur per quodcumque mortale postea commissum, quantum est in ordine ad remissionem, cum enim unum mortale non remittatur sine altero, hoc ultimum mortale, de quo necdum doluit non remittetur, ergo nec cetera, de quibus doluit. Deinde saltem revocatum est propositum universale non peccandi de cetero, quod requiritur ad remissionem cujuscumque mortalis, secundum dicenda *n.* 898. *Dixi*, quantum est in ordine ad remissionem, nam si de prioribus doluerit ex motivo speciali, *v. g.* de furtis, & perjuriis propter specialem honestatem virtutum justitiæ, & religionis, quibus hæc peccata opponuntur, poterit hic dolor manere, licet postea admittatur delectatio turpis.

§. 2. Si ille, qui unico actu doluit de mortalibus, & venia- 715
libus ex motivo universali cadente super utraque, v.g. quia displicent Deo summe bono, postmodum peccet venialiter, putant Lugo *dist.* 14. *num.* 146. Arr. *dist.* 38. *num.* 24. Dicast. *d.* 6. *num.* 322. Pal. *num.* 290. Tamb. *de confess. l.* 1. *c.* 3. §. 4. Stoz. *l.* 1. *p.* 2. *num.* 72. & alii recentiores communiter non ideo dolorem illum revocari quoad mortalia, quia licet esset actus physice unus, erat tamen virtualiter multiplex, & inæqualiter ferebatur pro gravitate illorum, quia nempe in peccato graviore plus reperiebatur de suo motivo, quam in leviore: graviora enim magis displicent Deo ejusque bonitati magis opponuntur, sicuti, inquit Gormaz, actus charitatis erga Deum, & proximum, inæqualiter tendit in objecta sua secundum horum inæqualitatem, alia enim est comparatio animi respectu Dei, alia respectu proximi: similiter alia erat comparatio animi respectu mortalium, alia respectu venialium: ergo licet dolor revocetur respectu venialium, non ideo revocatur respectu mortalium. Pro quo dat alia similia *Palav.* supra, sic enim qui per testamentum reliquit Petro totam hereditatem, quamvis Paulo donet aliquid parvum, non ideo revocat totum testamentum. Item qui ex motivo perfectæ amicitiæ decrevit nunquam offendere alterum, non ideo revocat voluntatem non offendendi graviter, licet aliquando offendat leviter. Et hanc sententiam esse satis cer-